

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK EL SANATLARI
ANASANAT DALI

KATI' SANATI VE ÇAĞDAŞ YORUMCULARINDAN EMEL
NURHAN OGAN

Hazırlayan
Satiye KÖYLÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Prof. Dr. Sema ETİKAN

KIRŞEHİR-2021

©2021- Satiye KÖYLÜ

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK EL SANATLARI
ANASANAT DALI

KATI' SANATI VE ÇAĞDAŞ YORUMCULARINDAN

EMEL NURHAN OGAN

**ART OF KATI' AND EMEL NURHAN OGAN, AMONG
MODERN SCHOLIASTS**

Hazırlayan
Satiye KÖYLÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Prof. Dr. Sema ETİKAN

KIRŞEHİR-2021

KABUL VE ONAY

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Geleneksel Türk El Sanatları Anasanat Dalı yüksek lisans öğrencisi, Satiye KÖYLÜ tarafından hazırlanan “Kati’ Sanatı ve Çağdaş Yorumcularından Emel Nurhan Ogan” adlı tez çalışması 29/06/2021 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafında oybirliği/oyçokluğu ile **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Sema ETİKAN

Üye: Doç. Dr. Ayşegül KARAKELLE

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Saliha Bozer BAYRAKTAR

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

29/06/2021

Prof. Dr. Hüseyin Şimşek

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin ..... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

29/06/2021

Satiye KÖYLÜ

İmza

ÖZET

KATI' SANATI VE ÇAĞDAŞ YORUMCULARINDAN EMEL NURHAN OGAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: Satiye KÖYLÜ

Danışman: Prof. Dr. Sema ETİKAN

2021 91 sayfa

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü

Geleneksel Türk El Sanatları Ana Sanat Dalı

Jüri

Prof. Dr. Sema ETİKAN

Doç. Dr. Ayşegül KARAKELLE

Dr. Öğr. Üyesi Saliha Bozer BAYRAKTAR

Tarihsel süreçte toplumların ortaya koydukları geleneksel el sanatları, ait oldukları toplumun öz kültürünü oluşturan değerli belgelerdir. Bu bağlamda Geleneksel Türk El Sanatları içerisinde kitap sanatları olarak adlandırılan hat, tezhip, ebru, minyatür, cilt ve kat'ı sanatları da önemle üzerinde durulan, çok gelişen bir alan olmuş ve sanat değeri yüksek eserler ortaya çıkmıştır. Kitap süsleme sanatları içerisinde yer alan ve başlı başına bir alan teşkil eden Katı' Sanatı da Geleneksel Türk El Sanatlarının değerli bir dalı olarak günümüze kadar ulaşmıştır. Katı' Sanatı, herhangi bir motifin ya da yazı örneğinin ince bir kağıt veya deriden oyulması ile oluşturulmaktadır. Bu sanatın tarihçesi ve gelişimi konusunda farklı görüşler mevcuttur. Yapılan araştırmalar, kağıt ve deri oymacılığının iki bin yıl kadar önce bir halk sanatı olarak Çin'de var olduğunu ortaya koymaktadır. Pazırık kurganlarında bulunan deriden oyularak yapılmış eyer kaşı süsleri, deriden ve keçeden yapılmış applike süsler, deriden kesilmiş hayvan figürleri; bu sanatın çok

eski dönemlerden itibaren Türkler tarafından da yapılmakta olduğunu göstermektedir. Başlangıcından günümüze değişerek ve gelişerek gelen bu sanat, bugün birçok sanatçı tarafından yorumlanmaya devam edilmektedir. Bu çalışmada da bu sanatçılardan birisi olan Emel Nurhan OGAN ele alınmış, sanatçının sanat öyküsüne ve eserlerine yer verilmiştir. Çalışmada, günümüz Katı' Sanatı'nın çağdaş yorumcuları arasında yer alan Emel Nurhan OGAN' ın uyguladığı yöntemler, kullandığı ve geliştirdiği teknikler ürettiği sanat eserleri üzerinden incelenmiş ve Katı' Sanatının gelecek kuşaklara aktarılması için kaynak belge oluşturulması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kitap Süsleme Sanatları, Katı' Sanatı, Kağıt, Oyma Sanatı, Emel Nurhan OGAN

ABSTRACT

ART OF KATI' AND EMEL NURHAN OGAN, AMONG MODERN SCHOLIASTS

M.Sc. THESIS

Preparer: Satiye KÖYLÜ of thesis' preparer

Advisor : Prof. Dr. Sema ETİKAN

2021 91 page

Kırşehir Ahi Evran University, Graduate School Of Social Sciences

Traditional Turkish Handicrafts Art majör

Jury

Prof. Dr. Sema ETİKAN

Assoc. Prof. Dr. Ayşegül KARAKELLE

Asst. Prof. Dr. Saliha Bozer BAYRAKTAR

Traditional handicrafts created by societies in the historical process are valuable documents that constitute the core culture of the society they belong to. In this context, the arts of calligraphy, illumination, marbling, miniature, binder and fold, which are called as book arts within Traditional Turkish Handicrafts, have become a highly developed field and works of high artistic value have emerged. Kati' Art, which is included in the art of book decoration and constitutes a field on its own, has reached today as a valuable branch of Traditional Turkish Handicrafts. Kati' Art is created by carving any motif or writing sample from thin paper or leather. There are different views on the history and development of this art. Studies show that paper and leather carving emerged as a folk art in Chinese lands about two thousand years ago. Saddle eyebrow ornaments carved from leather, applique ornaments

made of leather and felt, animal figures cut from leather; This shows that this art has been made by Turks since ancient times. This art, which has evolved and evolved since its inception, continues to be interpreted by many artists today. Emel Nurhan OGAN, one of these artists, was discussed in this study, and the artist's art story and works were included. In the study, Emel Nurhan OGAN, one of the contemporary commentators of today's Kati' Art, examined the methods applied, the techniques he used and developed over the art works he produced, and it was aimed to create a source document for the transfer of Kati' Art to future generations.

Keywords: Book Decoration Arts, Kati' Art, Paper, Carving Art, Emel Nurhan OGAN

ÖN SÖZ

Hızla değişen dünya gerçekliğinde, toplumları oluşturan insan hislerinin, duygu ve düşüncelerinin, heyecanlarının ve ruhsal varlığının yansımaları olan sanat algısı da değişmektedir. Tek tip insan algısının hakim olduğu yeni dünya düzeninde kültürel değerler ve bu kültürel değerlerin temelini oluşturan sanat algısı ve birikimi giderek önemini yitirmektedir. Kültür ve sanat birikimleri insanların gündemlerinden düşmektedir. Bu durum çalışmanın ana problemini teşkil etmektedir.

Toplumlar geleceğe aktardıkları maddi ve manevi değerlerinin bütünü olan, kültürel varlıklarıyla anlam kazanırlar. Sanat da bu kültürel değerlerin temelini oluşturan en önemli birikimlendendir. Sanat, gelişmiş toplumların gelecek kuşaklara bırakmış oldukları en önemli miraslardandır. Ulusların sahip olduğu sanatsal değerler, toplumları oluşturan insan hislerinin, duygu ve düşüncelerinin, heyecanlarının ve ruhsal varlığının yansımasıdır. Bu bağlamda toplumların sahip oldukları sanat birikiminin yeni nesillere aktarabilmesi var olmanın ve devamlılığın vazgeçilmez şartıdır. Geçmişten günümüze tarihsel süreçte toplumların ortaya koydukları geleneksel el sanatları, ait oldukları toplumun öz kültürünü oluşturan değerli belgelerdir.

Bilimsel düşünce ile estetik değerleri birleştiren, üretken, sorun çözen, kendini gerçekleştirmiş bireyler olarak, yetişmek önem arz etmektedir. Kültürel ve sanatsal varlığının şuuru içinde olmak onu en üst düzeyde anlamlandırmak için kültürel değerlerimizin farkındalığı şarttır. Toplumları oluşturan insanların, üretken düşünceye sahip olması, başarıyı yakalaması, inovasyon, liderlik, iletişim ve sanatsal beceriler kazanmasında kültürel değerlerimiz vazgeçilmez potansiyeldir.

Geçmişten günümüze tarihsel süreçte toplumların ortaya koydukları geleneksel el sanatları, ait oldukları toplumun öz kültürünü oluşturan temel değerlerin en önemlileri arasında yer alır. Geleneksel Türk El Sanatları içerisinde kitaplar önemle üzerinde durulan ve gelişen bir alan olmuştur. Kitap süsleme sanatları da Türk Sanatı bünyesinde değerli eserler vermiş ve oldukça gelişmiştir. Kitap süsleme sanatları içerisinde yer alan ve başlı başına bir alan teşkil eden *Katı' Sanatı* da Geleneksel Türk El Sanatlarının eşsiz bir örneği olarak günümüze kadar ulaşabilmiştir. Günümüzde *Katı' Sanatı* hakkında çok az sayıda yazılı kaynak mevcuttur. Çalışma, *Katı' Sanatı* ve Çağdaş Yorumcularından Emel Nurhan Ogan'ı konu edinmektedir. Bu çalışmada, *Katı Sanatı* ve tarihçesi, *Katı Sanatında* kullanılan malzemeler, araçlar ve gereçler,

yapım aşamaları, Kâti' Sanatında kullanılan bezeme konuları, Kâti' Sanatının kullanım alanları, günümüz sanatçılarından Emel Nurhan OGAN ele alınmıştır. Emel Nurhan OGAN'ın Katı' Sanatı çalışmalarına yer verilmiştir. Sanatçının eserlerinde kullandıkları yöntemler belirlenip eserlerinin özellikleri incelenmiştir. Çalışmada, Emel Nurhan OGAN'ın uyguladığı yöntemler, kullandığı ve geliştirdiği teknikler incelenerek, Katı' Sanatının gelecek kuşaklara aktarılması için kaynak belge oluşturulması amaçlanmıştır.

Sanat algısı ve birikiminin giderek önemini yitirdiği, kültür ve sanat birikimlerinin insanların gündemlerinden düştüğü, içinde yaşadığımız zaman sürecinde Katı' Sanatı ve Çağdaş Yorumcularından Emel Nurhan OGAN'ı tez konusu olarak seçmemde bana rehberlik eden danışman hocam, Prof. Dr. Sayın Sema ETİKAN'a anlayışı, hoşgörüsü, sabrı ve desteği için çok teşekkür ederim. Geleneksel Türk El Sanatları alanında almış olduğum eğitimde çok değerli katkıları olan , Prof. Dr. Sayın Filiz N. ÖLMEZ hocama ve Doç. Sayın Hande KILIÇARSLAN hocama da ayrı ayrı teşekkür ederim.

Kırşehir-2021

Satiye KÖYLÜ

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
KABUL VE ONAY.....	i
BİLDİRİM.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	xii
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xv
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
BÖLÜM II.....	3
2.KAVRAMSAL/KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ LİTERATÜR.....	3
2.1. Tarihsel Süreçte Katı Sanatı ve Sanatçıları	3
2.1.1.Pazırık'tan Günümüze Katı' Sanatının Tarihçesi.....	13
2.1.2.Osmanlı Döneminden Günümüze Kâti' Sanatı ve Gelişim Süreci	14
2.2. Katı Sanatında Kullanılan Araç-Gereçler	18
2.3. Katı Sanatında Uygulanan Teknikler.....	20
2.3.1.Erkek ve Dişi Oyma Tekniği.....	20
2.3.2.Simetri Oyma Tekniği	23
2.3.3.Tek Katlı ve Çok Katlı Oyma Tekniği	24
2.3.4. Murakka Oyma Tekniği	24
2.3.5. Deri Oyma Tekniği.....	25

2.4. Kâti' Sanatında Kullanılan Bezeme Konuları	26
2.4.1. Çiçek Tasarımları	26
2.4.2. Bahçe ve Doğa Tasvirleri	26
2.4.3. Geometrik Tasarımlar	27
2.4.4. Nesneli Tasarımlar	27
2.4.5. Stilize Bitkisel Tasarımlar	27
2.4.6. Hayvansal Motifler	28
2.4.7. Yazılar	28
2.5. Kâti' Sanatının Kullanım Alanları.....	29
2.5.1. Levhalar	29
2.5.2. Yazma Eserler	29
2.5.3. Çekmeceler	29
2.5.4. Etiketler	29
2.5.5. Cilt Kapakları	30
2.5.6. Giysiler	30
2.5.7. Albümler	30
BÖLÜM III	31
3. BULGULAR VE TARTIŞMA	31
3.1. Emel Nurhan OGAN'ın Sanat ve Özel Hayatı	31
3.2. Emel Nurhan OGAN'ın Sanat Çalışmaları	35
3.2.1. Katı Sanatı Çalışmaları.....	35
3.2.2. Katı' Sanatı Dışında Sanat Çalışmaları	35
3.2.3. Eserlerinin Bulunduğu Müzeler.....	36
3.2.4. Katıldığı Sergiler	36
3.2.5. Emel Nurhan OGAN Sanatevi Hakkında	39
3.2.6. Emel Nurhan OGAN'ın Klasik Üslupta Üretilmiş Katı' Eserleri ve Bu Eserler Hakkındaki Görüşleri.....	44
İlkbahar.....	45
Hayal Ormanı	46
Sonbahar:	47
Allah-Muhammed Lafzı	48

Yeşil Güvercin.....	49
3.2.7. Emel Nurhan OGAN'ın Çağdaş Eserleri ve Bu Eserler Hakkındaki Görüşleri.....	50
İstanbul, Anadolu ve Rumeli Hisarları.....	51
İstanbul Kız Külesi.....	52
Kır Çiçekleri.....	53
Karagöz Hacivat Ve Bursa.....	54
Söğüt Altında.....	55
Dinlenen Sultan.....	56
Kırmızı.....	57
Sonbahar Yaprakları.....	58
Kalkedon Çiçekçisi.....	59
Bereket Boynuzu.....	60
Elif.....	61
Galata Çiçekçisi.....	62
3.3. Emel Nurhan OGAN'ın Çağırıldığı Bilimsel Toplantılar.....	63
3.4. Çalışmalarının Yer Aldığı Yayınlar ve Kitaplar.....	63
3.5. Basında Emel Nurhan OGAN.....	64
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	68
KAYNAKÇA.....	70
ÖZGEÇMİŞ.....	73

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1.1. Birinci Pazırık kurganında bulunan lahit üzerine deriden ajurlanarak hazırlanmış üsluplaşmış horoz figürleri (Diyarbakirli, 1972:634-640).

Şekil 2.1.2. Birinci Pazırık kurganında bulunmuş, eyer altı örtüsünde keçeden yapılmış koyun başı aplikasyonu. (Diyarbakirli, 1972:634-640).

Şekil 2.1.3. İkinci Pazırık kurganında, deriden kesilmiş sığın (geyik) figürleri (Diyarbakirli, 1972:634-640).

Şekil 2.1.4. Bir Murakka albüm içinde Katı' olarak yapılmış II.Mustafa Tuğrası.XVII.yy.(T.S.M) EH.2833(Mesara,1998:22).

Şekil 2.1.5. Gazneli Mahmud Murakkaından oyma ta'lik beyit (iü Ktp., TY, nr. 5461, Anonim, 2002:34)

Şekil 2.1.6. Şah Mahmud Murakkaından bahçe tasvirli katı' ' levha ,İÜ Ktp., FY, nr. 1426, (Morçay,2014:187)

Şekil 2.1.7. Derviş Hasan Eyyûbi İmzalı Yazı Çekmecesinin İç Kapağı (Çağman, 2014: 228).

Şekil 2.1.8. Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver'in eseri olan oyma levha "Aşk-ı Mevlana ile Hayretzede, Mevlevi Seyit Hasan Leylek Dede"(Mesara,1998:22).

Şekil 2.1.9. Mehmed Bin Gazanfer'e ait ta'lik oyma kıta (Sözen, 1992: 202).

Şekil 2.1.10. Ali Çelebi (Abdülhayf Ali)'nin eseri olan Hadisi Erbain'den bir sayfa (T.S.M. E.H. 2851) (Sözen, 1992: 205).

Şekil 2.1.11. Fahri el Bursavî'ye ait 980 H./1572-73 Tarihli Sol Altta "Fahri el Bursevi" İmzalı Ta'lik Oyma, (T.S.M. H. 2177), (Sözen, 1992: 204).

Şekil 2.1.12. Nakşi'ye ait 17-18.yy. Ta'lik Oyma Beyiti, (T.S.M. Kütüphanesi, E.H. 2740), (Çağman, 2014: 216).

Şekil 2.1.13. Gazneli Mahmud Albümü İçerisinde Yer Alan Göbekleri Kıymetli Taşlarla Süslenmiş Oyma Çiçek Demeti (İ.Ü.K.-T.5461), (Derman, 1974: 20)

Şekil 2.1.14. Derviş Hasan Eyyûbi'ye ait Katı' tekniği ile bezenmiş yazı çekmecesini. İç kapak ve ön yüzde katı' manzara, 13x37.5x18.5 cm, 1720 dolayları, TSMK CY463(Morçay, 2014:62)

Şekil 2.1.2.1. Şah Mahmud Nişapuri Albümü. Kabartma tarzında yapılmış oyma çiçeklerle bahçe manzarasından detay. İst. Üni. Küt. F. 1426(Rogers, 1995: 98-99).

Şekil 2.1.2.2. Arifi'nin eseri olan Gûy ve Çevgan'dan Mehmed Bin Gazanfer'e ait ta'lik oyma kıta (Sözen, 1992: 202).

Şekil 2.1.2.3. Bursalı Fahri' ye ait, 980 H./1572-73 Tarihli Sol Altta "Fahri el Bursevi İmzası Bulunan Ta'lik Oyması (T.S.M. H. 2177) (Sözen, 1992: 204).

Şekil 2.1.2.4. Mundy Albümü'nden bir kesit. British Museum (Çağman, 2014: 184)

Şekil 2.1.2.5. Divandan bir Kâti' Çiçek eseri. Külliyyatı Divân-ı Selim (Atasoy, 2002: 77)

Şekil 2.2.1. Katı' Sanatında, günümüzde kullanılan bisturi, kretuar, cımbız çeşitleri, mührü, kıvrık uçlu makaslar ve yedek kretuar uçları (Morçay,2014: 76).

Şekil 2.2.2. Oyma Sanatında Kullanılan Keski Aleti "Nevregen" (Mesara, Kazancıgil, 2010:305).

Şekil 2.3.1. Erkek Oyma Katı' örneği. Yrd. Doç. Yılmaz Özcan'ın Kâğıt Sanatları dersinden uygulama (Küçük, 2015:38).

Şekil 2.3.2. Muhallebinin hazırlanması. Yrd. Doç. Yılmaz Özcan'ın Kâğıt Sanatları dersinden uygulama (Küçük, 2015:39).

Şekil 2.3.3. Erkek oymanın kâğıda yapıştırma işlemi. Yrd. Doç. Yılmaz Özcan'ın Kâğıt Sanatları dersinden uygulama (Küçük, 2015:40).

Şekil 2.3.4. Erkek oymanın kâğıda yapıştırma işlemi. Yrd. Doç. Yılmaz Özcan'ın Kâğıt Sanatları dersinden uygulama (Küçük,2015:41).

Şekil 2.3.5. Erkek oymanın kâğıda yapıştırma işlemi. Yrd. Doç. Yılmaz Özcan'ın Kâğıt Sanatları dersinden uygulama (Küçük,2015:41).

Şekil 2.3.6. Erkek Oyma Tekniğine Örnek. Yrd. Doç. Yılmaz Özcan'ın Kâğıt Sanatları dersinden uygulama (Küçük,2015:42).

Şekil 2.3.7. Süleymaniye Küt. Kadızade Mehmed-436 Yazma Eser İçinde Bulunan Simetrik Oyma (Türkoğlu, 2011:78).

Şekil 2.3.8. Deri Oyma Tekniğine bir örnek, Osmanlı dönemine ait deriden yapılmış Oyma Kaftan, yanında Kaftanın detaylı örneği (Feher, 1974: 22-24).

Şekil 3.2.5.1. Emel Nurhan OGAN 'ın Eğitim Çalışmalarından bir görüntü(Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.5.2. Emel Nurhan OGAN 'ın Eğitim Çalışmalarından bir görüntü(Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.5.3. Emel Nurhan OGAN 'ın Eğitim Çalışmalarından bir görüntü(Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.5.4. Emel Nurhan OGAN 'ın Eğitim Çalışmalarından bir görüntü. Vakıf Eserleri Açılışı(Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.5.5. Emel Nurhan OGAN 'ın Eğitim Çalışmalarından bir görüntü. Hilton.(Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.5.6. Emel Nurhan OGAN 'ın Eğitim Çalışmalarından bir görüntü. Hilton.(Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.5.7. Emel Nurhan OGAN 'ın Eğitim Çalışmalarından bir görüntü(Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.1.1. Emel Nurhan OGAN'ın İlkbahar adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.1.2. Emel Nurhan OGAN'ın Hayal Ormanı adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.1.3. Emel Nurhan OGAN'ın Allah-Muhammed Lafzı adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.1.4. Emel Nurhan OGAN'ın Yeşil Güvercin adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.7.1. Emel Nurhan OGAN'ın İstanbul,Anadolu ve Rumeli Hisarları adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.7.2. Emel Nurhan OGAN'ın İstanbul Kız Kulesi adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.7.3. Emel Nurhan OGAN'ın Kır Çiçekleri adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.7.4. Emel Nurhan OGAN'ın Karagöz ve Hacivat adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.7.5. Emel Nurhan OGAN'ın Söğüt Altında adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.7.6. Emel Nurhan OGAN'ın Dinlenen Sultan adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.7.7. Emel Nurhan OGAN'ın Kırmızı adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.7.8. Emel Nurhan OGAN'ın Sonbahar Yaprakları adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.7.9. Emel Nurhan OGAN'ın Kalkedon Çiçekçisi adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.7.10. Emel Nurhan OGAN'ın Bereket Boynuzu adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.7.11. Emel Nurhan OGAN'ın Elif adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.7.12. Emel Nurhan OGAN'ın Galata Çiçekçisi adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.7.13. Emel Nurhan OGAN'ın Sonbahar adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.5.1. Basında Emel Nurhan OGAN(Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.5.2. Basında Emel Nurhan OGAN(Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.5.3. Basında Emel Nurhan OGAN(Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.5.4. Basında Emel Nurhan OGAN(Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.5.5. Basında Emel Nurhan OGAN(Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.5.6. Basında Emel Nurhan OGAN(Emel Nurhan OGAN Arşivi).

SİMGELER VE KISALTMALAR

age.	: Adı geçen eser
agm.	: Adı geçen makale
AVEM	: Ankara Vakıf Eserleri Müzesi
Bkz.	: Bakınız
BOA	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi
BnF	:Bibliothèque Nationale de France
BL	:British Library
BM	: British Museum
BSB	: Bayerische Staatsbibliothek
c.	: cilt
GMM	: Galata Mevlevîhânesi (Divan Edebiyatı) Müzesi
İBBŞM	: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Müzesi
İÜNEK	: İstanbul Üniversitesi Nâdir Eserler Kütüphanesi
KTSV	: Klasik Türk Sanatları Vakfı
KMM	: Konya Mevlânâ Müzesi
s.	: sayfa
sy.	: sayı
SHM	: Sadberk Hanım Müzesi
SSM	: Sakıp Sabancı Müzesi
SK	: Süleymâniye Kütüphanesi
TVHSM	: Türk Vakıf Hat Sanatları Müzesi
TİEM	: Türk İslâm Eserleri Müzesi
TSMK	: Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi

BÖLÜM I

GİRİŞ

İnsanlık tarihi kadar eski sanat kavramı bünyesinde insanın yaşadığı çevreye, varlık alemine şekil verme, onu estetik bir gerçekliğe kavuşturma gayretini beraberinde getirmiştir. Bu sanatsal gayret toplumların sahip olduğu kültürlerin etkileri ile kendini göstermiştir. İlerleyen süreçte, süsleme sanatları içerisinde yer alan birçok sanat dalı ortaya çıkmıştır. Toplumlar, bu süreçte geleneksel sanatlarını oluşturmuşlardır. Zengin bir geçmişe sahip olan Geleneksel sanatlarımız, köklü olan kültürümüzden doğup gelişmiştir. Kültürel çeşitliliğin içinde, önemli ve oldukça estetik değerler meydana getirilmiştir.

Türk tarihi geçmişinde ve medeniyetinin köklerinde yazılı kaynaklar, kitaplar çok önemli bir yer teşkil etmiştir. Yazılı kaynaklar ve kitaplar bünyesinde gelişen geleneksel el sanatlarından, tezhip, minyatür, katı', hat, cilt, ebru dallarında çok kıymetli eserler ortaya konmuştur(Mesera, 2004: 9).

Dünyamız hızla değişmektedir. Toplumları oluşturan insan hislerinin, duygu ve düşüncelerinin, heyecanlarının ve ruhsal varlığının yansıması olan sanat algısı da değişmektedir. Tek tip insan algısının hakim olduğu yeni dünya düzeninde kültürel değerler ve bu kültürel değerlerin temelini oluşturan sanat algısı ve birikimi giderek önemini yitirmektedir. Kültür ve sanat birikimleri insanların gündemlerinden düşmektedir. Bu durum çalışmanın ana problemini teşkil etmektedir.

Kültürel ve sanatsal değerler, yaşayan bir canlıyı ayakta tutan ruhu gibi toplumu da ayakta tutan yegane gerçeklerdendir. Toplumlar geleceğe aktardıkları maddi ve manevi değerlerinin bütünü olan, kültürel varlıklarıyla anlam kazanırlar. Sanat da bu kültürel değerlerin temelini oluşturan birikimlerdir. Gelişmiş toplumların gelecek kuşaklara bırakmış oldukları en önemli mirasları, sanatlarıdır. Sanat, toplumları oluşturan insan hislerinin, duygu ve düşüncelerinin, heyecanlarının ve ruhsal varlığının yansımasıdır. Bu bağlamda toplumların sahip oldukları sanat birikiminin yeni nesillere aktarabilmesi var olmanın ve devamlılığın vazgeçilmez şartıdır. Geçmişten günümüze tarihsel süreçte toplumların ortaya koydukları geleneksel el sanatları, ait oldukları toplumun öz kültürünü oluşturan değerli belgelerdir. Bu durum araştırmanın önemini ifade etmektedir.

Bu çalışmada, Katı Sanatı ve tarihçesi, Katı Sanatında kullanılan malzemeler, araçlar ve gereçler, yapım aşamaları, Kâti' Sanatında kullanılan bezeme konuları, Kâti' Sanatının kullanım alanları, günümüz Katı' sanatçılarından Emel Nurhan OGAN ele alınmıştır. Tarihsel süreçte önemli Katı' Sanatı çalışmalarına ve günümüz Katı' sanatçılarından Emel Nurhan OGAN'ın çalışmalarına yer verilmiştir. Sanatçının eserlerinde kullandıkları yöntemler belirlenip eserlerinin özellikleri incelenmiştir. Çalışmada, başlangıçtan günümüze Katı' Sanatı ve günümüz çağdaş yorumcularından sanatçılarından Emel Nurhan OGAN'ın uyguladığı yöntemler değerlendirilmiştir. Kullandığı ve geliştirdiği teknikler incelenerek, Katı' Sanatının yaşatılması, gelecek kuşaklara aktarılması noktasında anlamlı bir çalışma olacağı düşünülmüştür.

BÖLÜM II

2.KAVRAMSAL/KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. Tarihsel Süreçte Katı Sanatı ve Sanatçıları

Tarihi, yüzlerce yıl öncesine dayanan, oldukça zengin bir geçmişe sahip geleneksel sanatlarımız, tarihsel süreci boyunca önemli estetik değerler meydana getirmiştir. Geleneksel Türk El Sanatları içerisinde kitap sanatları olarak adlandırılan hat, tezhip, ebru, minyatür, cilt ve kat'ı sanatları da önemle üzerinde durulan çok gelişen bir alan olmuş ve sanat değeri yüksek eserler ortaya çıkmıştır.

Kitap süsleme sanatları içerisinde yer alan ve başlı başına bir alan teşkil eden *Katı' Sanatı*, herhangi bir motifin ya da yazı örneğinin ince bir kağıt veya deriden oyulması ile oluşturulmaktadır (Ünver ve Mesara,1998:237).

Katı' Kelimesinin Sözlük ve Terim Anlamı: Osmanlıca sözlükteki açıklamasında, **Katı**, 1. Kesen, kat' eden: alet-i katı'a. 2. Kısa kesen, hitam veren, durduran. Kesme, kesilme, ayırma, biçme, kâğıtları oymak suretiyle dantel gibi süslü şekiller meydana getirme sanatı anlamlarında kullanılmaktadır (Sami, 2012:799).

Kat' kesme kesilme, **Katı'** kesen, durduran anlamlarında kullanılmaktadır. **Katta'** ise kat eden, kağıt ve deriden oyma sanatı yapan sanatçıya verilen isimdir. Çoğul olarak kullanıldığında "**Kattaan**" olarak isimlendirilir. "**Mukatta**" adlandırması, kağıt ve deriden yapılmış işler için kullanılır. Eski hattatların kağıdı keserek oluşturdukları yazılara da "**Mukatta Yazı**" denilmektedir (Develioğlu,1970:594).

Katı' sanatının Fransızca karşılığı "L'art de la Silhouette" ya da "decoupage", Farsça'da ise "efşan" olarak adlandırılır. Katı' sanatı İngilizce de "paperfiligree", "paper-cut" ya da "silhouette cutting" olarak adlandırılırken Almanca'da "silhouetten-kuns" şeklinde geçmektedir (Çağman, 1990:306).

Katı' sanatında bir motif veya şekil kesilerek çıkartılır. Burada çıkan kısma *erkek*, içi boş kalan kısma ise *dişi* ismi verilmektedir. Meydana gelen erkek ve dişi motifler, şekiller ayrı bir yüzeye yapıştırılarak iki levha oluşturulabilir (Arseven,1947:980).

Geleneksel sanatlarımızdan katı' sanatının tarihçesi ve gelişimi konusunda farklı görüşler mevcuttur. Yapılan araştırmalar kağıt ve deri oymacılığının, katı' sanatının iki bin yıl kadar önce halk sanatı olarak Çin topraklarında doğduğunu belirtmektedir. Var olan

örneklerden hareketle, bu sanatların İslam dünyasında, Orta Asya kanalından geçerek ortaya çıktığı ifade edilmektedir (Ovalıoğlu, 2007:12).

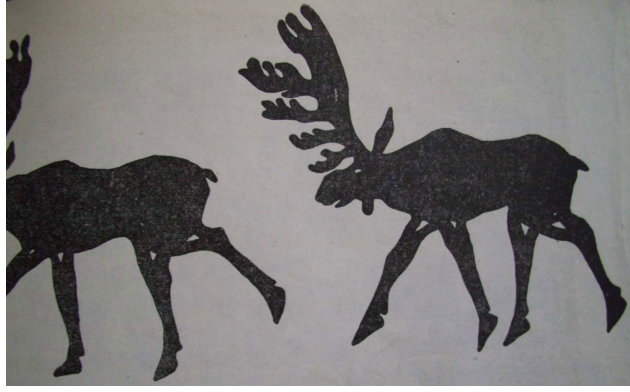
Deriden oyularak yapılmış, Pazırık kurganlarında bulunan eyer kaşı süsleri, deriden ve keçeden yapılmış applike süsler, deriden kesilmiş hayvan figürleri; bu sanatın çok eski dönemlerden itibaren Türkler tarafından yapılmakta olduğunu, Çin’le yakın bulunmaları dolayısıyla da bu iki kültürün birbirinden etkilendiklerini düşündürmektedir (Çığ, 1971:5).

Şekil 2.1.1. Birinci Pazırık kurganında bulunan lahit üzerine deriden ajurlanarak hazırlanmış üsluplaşmış horoz figürleri (Diyarbakirli, 1972:634-640).

Şekil 2.1.2. Birinci Pazırık kurganında bulunmuş, eyer altı örtüsünde keçeden yapılmış koyun başı aplikasyonu. (Diyarbakirli, 1972:634-640).

Şekil 2.1.3. İkinci Pazırık kurganında, deriden kesilmiş sığın (geyik) figürleri (Diyarbakirli, 1972:634-640).

Tarihte, Katı' sanatının ilk örnekleri, deri kitap kaplarında ve kitap içerisindeki süslemelerde görülmektedir. İlerleyen zaman sürecinde kitap sanatlarının gelişmesiyle, el yazma eserlerin içerisinde sayfa veya kenar süslemesi olarak ve minyatür albümlerin kenar süslemeleri olarak katı' oymalar yapılmıştır. Katı' sanatının bir diğer zenginliğini de hadis ve dua kitaplarında yer alan katı' oymalı hat sanatının en değerli örnekleri ile kutular ve yazı çekmeceleri üzerindeki bahçe ve tabiat tasvirleri oluşturmaktadır. Katı' Sanatı'nın, yazılı kaynaklardan ve günümüze gelebilen örneklerden anlaşılacağı üzere XV. Yüzyılın ikinci yarısında, şimdi Afganistan topraklarında bulunan Herat'ta geliştirildiği düşünülmektedir (Çetintaş, 2006:26).

Katı' Sanatına, Türk sanat tarihi bünyesinde bakıldığında, XV. yüzyıl Fatih Sultan Mehmet zamanında, kitap sanatları ve cilt sanatları en ince eserlerin meydana geldiği dönem olmuştur. Saray nakışhanesinde baş üstad Baba Nakkaş nezaretinde eserler icra edilmiştir. Dönemin en meşhur eseri, Topkapı Saray Müzesinde Fatih Albümü içerisinde yer alan oyma yazılar ve tabiat tasvirleridir. Katı' Sanatı Osmanlı döneminde XVI. yüzyıldan sonra Kanuni Sultan Süleyman zamanında artarak devam etmiştir. Katı'sanatı, saray ve çevresinde kitap sanatları içerisinde tezhip sanatından sonra en parlak dönemini yaşamıştır. "Kırk Hadis" ve "Şah Mahmut Nişapuri Albümü" dönemin en önemli eserleri olmuştur (Mesara, 1998:22).

Zaman içerisinde, Osmanlı topraklarına gelen batılı seyyahlar aracılığı ile Katı' sanatı XVII. yüzyılda Avrupada etkisini göstermiştir. Bu yüzyıl sonrasında Katı' sanatı uygulamaları Avrupa'da görülmeye başlanmıştır. Bu geçiş sürecinden sonra Avrupalılar da

bu sanatı benimseyerek kendilerine has üsluplarla ‘silhoutte’ adını verdikleri oymalar yapmaya başlamışlardır (Özsayiner,1995:16)

Saray dışından ressamlar tarafından Osmanlılar zamanında albümler yapılmıştır. Yabancıların da ilgisini çeken sipariş albümler, ülkelerine götürülmüştür. Çoğu bugün yurtdışında müze, kütüphane ve özel koleksiyonlarda yer almaktadır (Mesara, 1998:22).

Katı’ sanatı tarihinde, XVII. yüzyıla dönemi, Gazneli Mahmud Albümü önemli bir eserdir. Çok çeşitli çiçek motiflerinin yerleştirildiği albümde, çiçeklerin orta kısımlarına değerli taşlarla tohum yerleştirilmiştir (Çetintaş, 2006: 26).

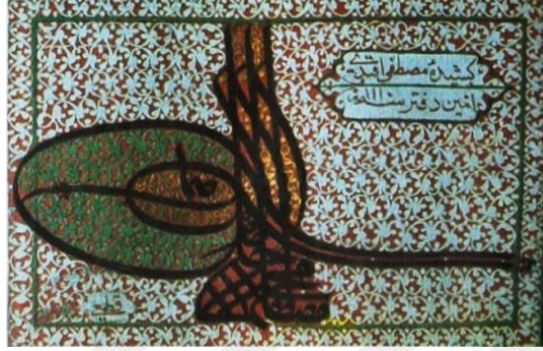
XVIII. yüzyıl Türk Sanatında önemli bir yer tutan bir başka Katı’ sanatçısı Nakşî’dir. Kemal Çığ, Nakşî’nin Bursalı Fahrî ile aynı dönemde yaşadığını tahmin etmektedir. Öte yandan Fahrî’nin 17. yüzyılın başında vefat ettiği, Nakşî’nin ise 1720 dolaylarında eser verdiği bilinmektedir. Yazar, Nakşî’nin müze ve özel koleksiyonlarda 12 adet oyma katı’ eserini tespit ettiğini kaydetmektedir (Çığ,1958:159).

XVIII. ve XIX. yüzyıl, ağırlıklı olarak kâğıt oyma yazı geleneği açısından çiçek kompozisyonları öne çıkmıştır. Vazolar, buketler, çiçekli bahçe manzaraları bu dönemdeki eserlerde dikkat çekmektedir. Bu yüzyılın önemli eserlerinden birinin Mehmet Selim Divanı olduğu görülmektedir. Mehmet Selim Divanı içerisinde yer alan katı’ uygulamaları bu dönemin özelliklerini yansıtan, içinde kompozisyon çeşitliliğini barındıran, önemli bir eserdir. III. Selim’e ait tasavvufi şiirleri içeren (Külliyat-ı Divan-ı Selim) Mehmet Selim Divanı, Tire’de Necip Paşa Kütüphanesi’nden Ankara Vakıf Eserleri Müdürlüğü Arşivi’ ne alınmıştır. Eserin kapağı, kahverengi deri üzerine altın yaldızla boyanmış şemse ve köşebentlerle süslenmiştir. Eser içerisinde üç küçük sayfaya sığdırılmış, katmerli katı’ süslemeler içerisinde, vazolar, çeşitli bahçe çiçekleri, kuş figürleri ve bahar dalları görülmektedir. Pelür inceliğindeki kâğıtların boyanıp tek tek kesilmesi ve üst üste yapıştırılmasıyla üç boyutlu kabartma etkisi meydana getirilmiştir. Bu özellikleriyle eser, oldukça dikkat çeken örneklerin başında yer almaktadır (Çetintaş, 2006: 26).

İfade edilen dönemlerden günümüze kadar var olan katı’ eserlerinden bazıları örnek olarak aşağıda verilmiştir. Bunlar; “II.Mustafa Tuğrası” (Şekil 2.1.4.), “Gazneli Mahmud

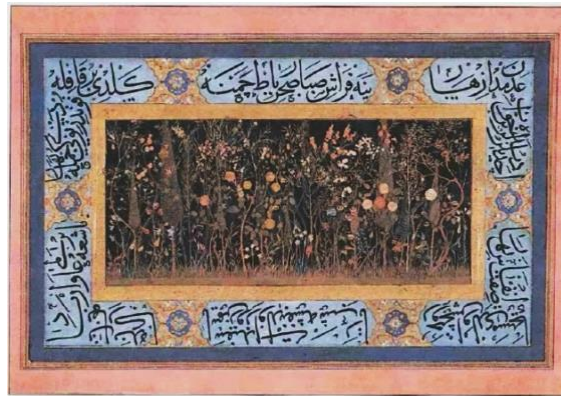
murakkâından oyma ta'lik beyiti” (Şekil 2.1.5.), “Şah Mahmud Murakkâından bahçe tasvirli katı' ' levhası” (Şekil 2.1.6.), bir yazı çekmecesinin iç kapağındaki “katı' manzara tasviri” (Şekil 2.1.7.), Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver'in eseri olan oyma levha “Aşk-ı Mevlana ile Hayretzede, Mevlevi Seyit Hasan Leylek Dede” adlı eserlerdir (Şekil 2.1.8).

Şekil 2.1.4. Bir Murakka albüm içinde Katı' olarak yapılmış II. Mustafa Tuğrası. XVII.yy. (T.S.M) EH.2833 (Mesara, 1998:22).

Şekil 2.1.5. Gazneli Mahmud Murakkâından oyma ta'lik beyit (İstanbul Üniversitesi Kitaplığı, TY, nr. 5461, Anonim, 2002:34)

Şekil 2.1.6. Şah Mahmud Murakkâından bahçe tasvirli katı' ' levha ,İÜ Ktp., FY, nr. 1426, (Morçay, 2014:187)

Şekil 2.1.7. Derviş Hasan Eyyûbi İmzalı Yazı Çekmecesinin İç Kapağı (Çağman, 2014: 228).

Şekil 2.1.8. Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver'in eseri olan oyma levha "Aşk-ı Mevlana ile Hayretzede, Mevlevî Seyit Hasan Leylek Dede" (Mesara, 1998:22).

Türk katı' sanatında geniş ölçüde her türlü süsleyici motiflerden yararlanılmıştır. Özellikle eski mezar taşları üzerindeki çiçekler, buketler, karmaşık rumi kompozisyonlu panolar ve rozet biçimli klasik süslemeler zengin bir kaynak oluşturmaktadır. Bu sanatta işlenen konular Türklerin evrensel sevgilerini, coşkularını, sanat yeteneklerini, özgünlüklerini dünya medeniyetine katkılarını ortaya koymaktadır (Özcan, 2007:196).

Tarihsel süreçte Türk Katı' Sanatçıları

Mehmed bin Gazanfer

Türk katı' sanatçılarının en eskilerinden olan sanatçı, XVI. yüzyıl Mevlevi dergâhında yetişen bir katta'dır. Oyma yazılar ve dişi oymalarla yapılmış bezemeleri günümüze ulaşan eserleridir. T.S.M.' de bulunan Müntehabat Mecmuasındaki oyma yazılar ve T.S.M. H. 845'te kayıtlı 'Guy ve Çevgan' adlı kitap içerisinde oyma yazılar ve dişi oyma kalıplarla, altın yaldızla süslenmiş bezemeler önemli eseridir (Mesara, Kazancıgil, 2010: 246).

Şekil 2.1.9. Mehmed Bin Gazanfer'e ait ta'lik oyma kıta (Sözen, 1992: 202).

Ali Çelebi

XVI. yüzyıl Türk katı' sanatçılarından. Kanuni döneminde Budapeşte defterdarlığı yapmış bir katı' ustasıdır. T.S.M.' de bulunan 'Ediyye-i Usbuiyye' adlı dua mecmuası ile oyma talik yazı 'Kırk Hadis' ve şiir mecmuası katı' yazıları vardır. Erkek oyma yazıları bulunmaktadır (Mesara, Kazancıgil, 2010: 247).

Şekil 2.1.10. Ali Çelebi (Abdülhayf Ali)'nin eseri olan Hadisi Erbain'den bir sayfa (T.S.M. E.H. 2851) (Sözen, 1992: 205).

Fahri el Bursavî

Türk katı' sanatında isim yapmış en büyük sanatkârlardandır. Bursa'da doğduğu bilinmektedir. İslam ansiklopedisinde bu alanın en meşhur mümessili olarak tanıtılmaktadır. Evliya Çelebi'nin seyahatnamesinin Bursa bölümünde misali benzersiz olarak nitelendirilmektedir. Mevlevi dedesi sanatçı Bursalı Fahri, farklı mecmua ve albümlerde XVII. yüzyıl talik oyma yazılarıyla dönemin en büyük kâğıt oyma ustası kabul edilmektedir. T.S.M. Kütüphanesi'nde albümler içinde ve bazı özel koleksiyonlarda oyma eserleri, Konya Mevlana Müzesi'nde ise talik kıt'a ve aynı eser içinde buketler, Viyana Milli Kütüphane'de Sultan II Murad'a ait murakka albüm içerisinde Fahri oyması yazılar ve bahçe manzarası bulunmaktadır. Ali Canip'e göre Fahri'nin sanatına yalnız bir tabir bulunabilir: "Harika! Bu gün eski sanatın bir çok kısmı taklit edilebiliyor. Fakat Fahri'nin oymaları asla!" (Mesara, Kazancıgil, 2010: 250-251).

Şekil 2.1.11. Fahri el Bursavî'ye ait 980 H./1572-73 Tarihli Sol Altta "Fahri el Bursevi" İmzalı Ta'lik Oyma, (T.S.M. H. 2177), (Sözen, 1992: 204).

Nakşî

XVII. yüzyıl katı' sanatçılarından olan sanatçının Fahri el Bursavî ile çağdaş olduğu tahmin edilmektedir. Sanatçının hakkında yeterli bilgi bulunmamakta olup 12 tane kıt'ası tespit edilmiştir. Sanatçının çok değerli talik oyma yazıları, dişi oymaları, çok ince çiçek ve yaprak oymaları bulunmaktadır. Nakşî'nin en belirgin özelliği erkek oyma yazılarının oldukça ince olması, zeminde yine erkek oymalardan fon süslemesi yapmasıdır (Mesara, Kazancıgil, 2010: 252).

Şekil 2.1.12. Nakşi'ye ait 17-18.yy. Ta'lik Oyma Beyiti, (T.S.M. Kütüphanesi, E.H. 2740), (Çağman, 2014: 216).

Mahmud el Gaznevî

Çoğu sanatkârda olduğu gibi Gazneli Mahmud'un da hayatına dair yeterli bilgi bulunmamaktadır. XVII. yüzyıl katı' sanatçılarından olan sanatçı, sadece kâtı' sanatçısı değildir. Katı' alanındaki ustalığı kadar müzehhiplik, mücellitlik, hattatlık, hakkâklık ve ressamlık da dahil olmak üzere birçok alanda eserler vermesi ile de bilinmektedir. Birden fazla sanatı icra etmesi nedeniyle kendisine “hazerfen” de denilmektedir. Sultan IV. Mehmed'e sunulmuş olan “Tuhfe-i Gaznevî” albümü kendisine bu ismin verilmesine sebep olmuştur. Albüm 29.8x19.1 cm ölçülerinde 60 yaprak 120 sayfadan oluşmaktadır. Cildi ve tüm süslemeleri de dahil olmak üzere tamamı kendisine aittir. Özetle bu albüm eşsizdir (Mesara, Kazancıgil, 2010: 253).

Şekil 2.1.13. Gazneli Mahmud Albümü İçerisinde Yer Alan Göbekleri Kıymetli Taşlarla Süslenmiş Oyma Çiçek Demeti (İ.Ü.K.-T.5461), (Derman, 1974: 20)

Halazâde Mehmed

Halazâde Mehmed, XVIII. yüzyılda yaşamıştır. Aynı zamanda şair ve hattat olan sanatçı, “Ketebehü’l Hakîr Mehmed al-ma’ruf bî Halazâde el Edirnevî sene 1117 H./(1705) imzasından da anlaşıldığı üzere Edirne’lidir. Kâti' sanatkarlığının yanı sıra hem hattat hem de şair olarak eserler vermiştir. T.S.M H. 2288 No. da aralarında çiçekler olan kıt’ası ve EH. 2850 No. da kayıtlı dört sayfalık “Manzume-i Velâdiye” eserleri ile tanınmaktadır. Dönemin veziri Hüseyin Paşanın doğan oğlu için yazılmış eser dört sayfadan oluşan bir doğum tarihi manzumesidir. Oymaları üstün maharet sahibi olduğunu kanıtlamaktadır (Mesara, Kazancıgil, 2010: 253-254)

Derviş Hasan Eyyûbî

XVIII. yüzyıl katı' sanatçılarından olan sanatçı, XVIII. yüzyılın başlarında yaşamıştır. Beşiktaş Mevlevihane'sine mensup dervişlerden olduğu bilinmektedir. Adının sonundaki Eyyûbî kelimesinden Eyüp Sultan semtinden olduğu anlaşılmaktadır. Hayatına dair başka bir bilgi bulunmamaktadır. Bilinen tek eseri T.S.M. C.Y. 463 No. Da kayıtlı tahminen 1718 tarihli kağıt oyma yazı çekmecesidir. İç ve dış kapağında kâti' tekniğini kullanarak İstanbul manzarası yapmıştır. Bu eşsiz eseri ile dikkatleri üzerinde toplayan sanatçı aynı zamanda büyük bir ressamdır (Mesara, Kazancıgil, 2010: 254).

Yazı çekmecesinin iç kapağında “Boğaz Manzarası” yer almaktadır. Eserde, boğazın her iki yakasının kıyıları, surlar, boğaza akan bir ırmak, ağaçlar, dağlar, kıyıda çeşitli hayvanlar yer almaktadır. Dış kapakta hassas bir işçilikte işlenmiş deniz manzarasında, denizde yelkenliler ve saltanat kayıkları resmedilmiştir. Ayrıca, çeşitli hayvanlar, atlı avcılar tasvirleri ile zengin bir kompozisyon oluşturmaktadır. Her iki resimde yer alan köşkler, kameriyeler Lâle Devri üslubundadır. Bu manzaranın İstanbul Boğazını, Anadolu ve Rumeli yakalarını tasvir ettiği tahmin edilmektedir. Bu önemli eser, hem geleneksel minyatür sanatının detaycılığını hem perspektif yaklaşımını, hem de katlı katı' tekniğini bir araya getirilmiştir. Bu eşsiz özellikleri ile Türk sanatı açısından nadide bir eserdir (Renda, 2000:94).

Şekil 2.1.13. Derviş Hasan Eyyûbî'ye ait Katı' tekniği ile bezenmiş yazı çekmecesini. İç kapak ve ön yüzde katı' manzara, 13x37.5x18.5 cm, 1720 dolayları, TSMK CY463(Morçay, 2014:62)

Diğer Katı' Ustaları

Katı' sanatçılarının ilave olarak oyma eserler üzerinden tespit edilen diğer usta sanatçılar, Şehrî İbrahim, Süleyman, Galatalı Ali, Mücellit Mehmet Rifat, Vahdetî, Bursalı Mehmed, Tersane Emîni Hüseyin, Resmî, Cevrî, Fikrî, Reşid, Vahyî, Ruhî, Osman Rıfkı, Cambazzade Osman ve Süleyman'dır (Mesara, Kazancıgil, 2010: 255-256).

2.1.1.Pazırıktan Günümüze Katı' Sanatının Tarihçesi

Geleneksel kitap sanatlarımızdan katı' sanatının tarihçesi ve gelişimi konusunda farklı görüşler mevcuttur. Yapılan araştırmalar kağıt ve deri oymacılığının iki bin yıl kadar önce halk sanatı olarak bu gün Çin topraklarında doğduğunu belirtmektedir. Varolan örneklerden hareketle, bu sanatların İslam dünyasında Orta Asya kanalından geçerek ortaya çıktığı ifade edilmektedir (Ovalıoğlu, 2007:12)

Dr. W. Eberhard, delillere dayanarak Çin ressamlığındaki Batı ve bilhassa Türkistan tesirinin çok büyük olduğunu iddia ve ispat etmektedir. Dr. W. Eberhard'a göre, Türkistanlı ressamlar Tanrı tasvirini gayet iyi bildikleri için Çin Budist mabetlerinin tezyinatını yapmak üzere Çin'e çağırılmışlardır. Çinliler bu süreçte Türkistanlı ressamların maharet ve tekniklerine hayran kalmışlar, bu sanatı onlardan öğrenmişlerdir. Orta çağların Çin ressamları Orta Asya'dan sanatsal anlamda çok fazla şey öğrendikleri için sonrasında

Çin sanatı bu şekilde gelişmiştir. Bu bağlamda Türk sanatkârları, Çin sanatkârlarına önderlik etmişlerdir. Hun Türklerine ait olan 1.Tüekta ile 1, 2 ve 3. Pazırık kurganlarında bulunan deriden oyularak yapılmış eyer kaşı süsleri, deriden ve keçeden yapılmış aplike süsler, deriden kesilmiş hayvan figürleri; bu sanatın çok eski dönemlerden itibaren Türkler tarafından yapılmakta olduğunu, Çin'le yakın bulunmaları dolayısıyla da bu iki kültürün birbirinden etkilendiklerini düşündürmektedir (Çığ, 1971:159).

Katı' sanatının ilk örnekleri, deri kitap kaplarında ve kitap içerisindeki süslemelerde görülmektedir. İlerleyen zaman sürecinde kitap sanatlarının gelişmesiyle, el yazma eserlerin içerisinde sayfa veya kenar süslemesi olarak ve minyatür albümlerin kenar süslemeleri olarak katı' oymalar yapılmıştır. Katı' sanatının bir diğer zenginliğini de hadis ve dua kitaplarında yer alan katı' oymalı hat sanatının en değerli örnekleri ile kutular ve yazı çekmeceleri üzerindeki bahçe ve tabiat tasvirleri oluşturmaktadır. Katı' Sanatı'nın, yazılı kaynaklardan ve günümüze gelebilen örneklerden anlaşılacağı üzere XV. Yüzyılın ikinci yarısında, şimdi Afganistan topraklarında bulunan Herat'ta geliştirildiği düşünülmektedir (Çetintaş, 2006:26).

2.1.2.Osmanlı Döneminden Günümüze Kâti' Sanatı ve Gelişim Süreci

Osmanlı dönemi katı' sanatında ilk göze çarpan, "XV. yüzyılda Fatih Sultan Mehmed'in saray nakışhanesinde, Baba nakkaşın nezareti altında yapılan çalışmalarıdır. Köşeli ve şemseli ciltlerin kapak içlerinde, kusursuz güzellikte ve çok zengin rumi çiçekli kompozisyonlar içinde, bugün şaheser olarak niteleyebileceğimiz oymalar, XV. Yüzyıl katı' sanatı eserlerine örnektir (Ünver ve Mesara, 1980: 19).

Osmanlı Padişahları geleneksel anlamda fethettikleri yerlerdeki sanatkârları payitahta getirmişlerdir. 1473 yılında Fatih Sultan Mehmed Otlukbeli Savaşındaki İran'a karşı kazandığı galibiyetinden sonra, o bölgedeki sanatçıları yüksek ücretler karşılığında İstanbul'a getirmiştir. Diğer ülkelerdeki sanatçıların Osmanlı padişahlarınca yüksek ücretler karşılığı İstanbul'a getirilmesi Sanatkarların ve sanatın Osmanlı toplumunda çok önemli statüye sahip olduğunu göstermektedir (Yaman,2008:5).

Belirgin bir şekilde kağıt oyma sanatının Osmanlılara gelişi XVI. yüzyıl başlarında gerçekleşmiştir. XVI. yüzyılda geleneksel sanatlarımız birçok alanda gelişme göstermiştir. Bu gelişmelerin yaşandığı bir diğer alan "kâti' sanatı" olmuştur. Tezhipten sonra kâti' en

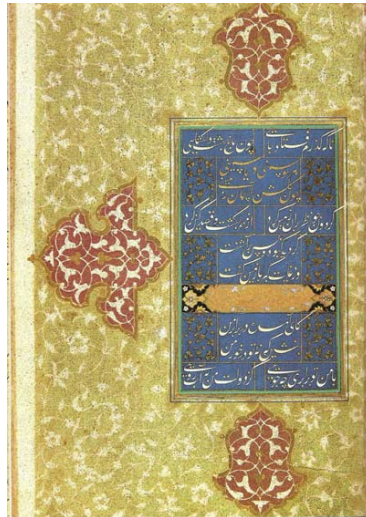

önemli ve en güçlü sanat dalı olarak yer almaya başlamıştır. Efşancı Mehmed, Ali çelebi, oğlu Abdülkerim Çelebi, Mehmed bin Gazanfer ve Mevlana Kâsım Arnavud bu dönemin en önemli kâtî' ustaları olarak bilinmektedir. Bu yüzyıl içerisinde yapılmış bu tür eserlerden bazıları, 1540 tarihinde Kânûnî Sultan Süleyman'ın şehzadesi Mehmed için, hattat Ali Çelebi tarafından, yazıları kâtî' olarak hazırlanmış 'Kırk Hadis' ile 1560-1565 yıllarında yapılmış ve içinde nefis bir kâtî'a bahçe manzarasının yer aldığı 'Şah Mahmud Nişâpuri Albümü'dür (Mesara, Kazancıgil, 2010:240-241).

Şekil 2.1.2.1. Şah Mahmud Nişâpuri Albümü. Kabartma tarzında yapılmış oyma çiçeklerle bahçe manzarasından detay. İst. Üni. Küt. F. 1426(Rogers, 1995: 98-99).

1540 yılında sanatkar Mehmed Bin Gazanfer tarafından oyma ta'lik hattıyla hazırlanmış, bu dönemin diğer önemli kâtî'a eserlerinden olan 'Gûy ve Çevgan' isimli kitap, mukatta yazı türünün bir şaheseridir.

Şekil 2.1.2.2. Arifi'nin eseri olan Gûy ve Çevgan'dan Mehmed Bin Gazanfer'e ait ta'lik oyma kıta (Sözen, 1992: 202).

XVI. yüzyılda kağıt oymacılık sanatı ciddi rağbet görerek gelişmiştir. Katı' Sanatı, XVII. ve XVIII. yüzyıllarda bu dönemin sanat anlayışına uygun yapıda eserler ile gelişimine devam etmiştir. XVII. Yüzyıl başlarında katı' sanatında isim yapan en büyük sanatkârlardan Bursalı Mevlevi Fahri Dede başta, Nakşi, Halazade Mehmed, Mahmud El Gaznevî, Derviş Hasan Eyyübî gibi zatlar çok nadide eserler vermiş Katı' sanatçılarıdır. Bu sanatçıların yanında, isimleri meçhul sanatçıların süsleme tarihinde iz bırakan nadide eserleri vardır (Mesara, Kazancıgil, 2010: 241).

Her dönemde, Osmanlı Padişahları sanata sahip çıkmış, her alanda sanatkârı desteklemiştir. Saray içinde ve dışında birçok atölye kurulmuş ve bu sayede ciddi rağbet görmüştür. Mevlevi tarikatlarına Padişahların yakınlığı ve ilgisi bağlamında mevlevîhane ve dergâhların sayısında önemli artışlar olmuştur. Mevlevîhane'lerde yetişen dervişler aracılığıyla birbirinden güzel eserler verilmiştir. XVIII. yüzyıla kadar bu dergahlarda yüzlerce nakkaş, hattat, mücellit şair, kattaan ve musiki sanatçıları yetiştiği bilinmektedir. Günümüze ulaşan birçok eserin bu gibi yerlerde yetişen sanatkarların ellerinden çıktığı görülmektedir (Sevim,2018:28).

XVIII. yüzyıla ait bilinen en önemli sanatçı ve eserler, Bursalı Fahri elinden çıkmış oyma kıt'alar ve manzaralar, oyma buket ve nakışlar ile bezeli Gazneli Mahmud Albümü, bilinen diğer adıyla Mundy Albümü'dür.

Şekil 2.1.2.3. Bursalı Fahri' ye ait, 980 H./1572-73 Tarihli Sol Altta "Fahri el Bursevi İmzası Bulunan Ta'lik Oyması (T.S.M. H. 2177) (Sözen, 1992: 204).

Şekil 2.1.2.4. Mundy Albümü'nden bir kesit. British Museum (Çağman, 2014: 184)

XVIII. yüzyılda katı' sanatında çiçek tasvirleri gelişimini devam ettirmiştir. 1729 tarihli minyatür albümü ile Divan' daki vazolu ve çiçekli bahçe manzaraları dönemin en önemli en güzel örnekleri arasında yer alır. Katı' tekniğinin XVII. yüzyılda gelen batılı seyyahlar kanalıyla Avrupa'ya geçtiği ve uygulandığı görülmektedir. Kâğıt oyma sanatı, Osmanlı Devleti'nin geleneklerine ve sanatına ilgi duyan batı dünyasının ilgisini çekmiş, XVII. yüzyılın başlarında kâğıt oyma sanatını, elde ettikleri örnekler yoluyla kendi memleketlerinde uygulamaya başlamışlar, Silhouette (gölge resim) adını verdikleri kendilerine has bir oyma yöntemini geliştirmişlerdir. Alman İmparatoru II. Rudolf (1576-1612) Türk işi oyma sanatına en çok değer veren Avrupalılar arasında yer almaktadır. Günümüzde, XVII. yüzyıla ait Almanya'nın farklı şehirlerinde sergilenen koleksiyonlar arasında erkek ve dişi oyma tarzında, Türk kâğıt oyma sanatı kâti' tekniğinden esinlenilerek yapılmış eserlere rastlamak mümkündür.

Şekil 2.1.2.5. Divandan bir Kâti' Çiçek eseri. Külliyyatı Divân-ı Selim (Atasoy, 2002: 77)

XVIII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren, Türk kitap sanatlarının ihtişamlı eserleri gerilemeye ve gündemden düşmeye başlamıştır. Katı' sanatı da bu gerilemeden olumsuz etkilenmiştir. XIX. Yüzyıl da bu sanat alanında hiçbir eserin ortaya konulamaması bu sanatın sonlarına zemin hazırlamıştır (Mesara, Kazancıgil, 2010: 242).

2.2. Katı Sanatında Kullanılan Araç-Gereçler

Akik mühre, kesilen kâğıdı önden arkadan ütüleme yapılarak hareket kazandıran yuvarlak ve sivri uçlu alettir. Motif kesilip çıkartıldıktan sonra parlatma işlemi yapılır (Küçük,2015:35).

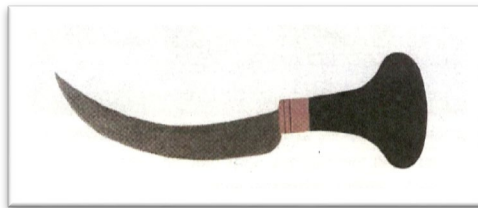

Şekil 2.2.1. Katı' Sanatında, günümüzde kullanılan bisturi, kretuar, cımbız çeşitleri, mühre, kıvrık uçlu makaslar ve yedek kretuar uçları (Morçay,2014: 76).

Kalemtraş, kalemleri açmak için kullanılan alettir. Uzun saplı genellikle kalem açmakta ve kağıt kesmekte kullanılan alet (Mesara, Kazancıgil, 2010:26).

Kretuar, bir tür keskin uçlu bıçaktır. Kalem biçiminde sivridir. Daha çok günümüzde kullanılmaktadır. (Küçük 2015:35).

Nevregan, Oyma Sanatında, cilt yapımında, özellikle deri oymacılığında kullanılan bir tür ucu eğri ve keskin bıçak. Ekseriyetle mücellitler oymalarında nevregen kullanırlardı (Mesara, Kazancıgil, 2010:305).

Şekil 2.2.2. Oyma Sanatında Kullanılan Keski Aleti "Nevregen" (Mesara, Kazancıgil, 2010:305).

Makas, kesme işlemlerinde kullanılan, küçük simetrik çalışmalarda kullanılan ucu düz veya eğri keskin bıçak. Memleketimizde asırlar boyunca kendi makaslarımız üretilmiştir. Bunlar içinde oya işi, kağıt, tırnak, berber makasları başta gelir (Mesara, Kazancıgil, 2010:30).

Cımbız, küçük hassas parçaları tutabilmek, kesilen kâğıt parçaları ile rahatça çalışabilmek için kullanılan alettir (Küççük, 2015:35).

Kesme Altlığı, oyma bıçağının zemine zarar vermemesi veya çizmemesi için desenin altına koyularak rahat ve güvenli kesme işlemi sağlayan, bıçağın körelmesini engelleyen kullanılan sert plaka (Morçay, 2014:75).

Kalem, eskizlerde, desen taslaklarının hazırlanmasında ve çizimlerde kullanılır. Derecelidir. Sert (H), normal (HB) ve yumuşak (B) olarak üç gruba ayrılır (Küççük, 2015:35).

Fırça, çok yönlü her türlü yüzey boyama ve yapıştırılmalarda kullanılır. Çalışmalarda en uygun olanı seçilmelidir. Samur fırça ve kıl fırçalar guaj boya çalışmalar için uygundur. ‘Fırçaları suda bırakmamak, temizleyip kuruttuktan sonra ucu bozulmayacak biçimde saklamak gerekir. Uçları eğilmiş fırçalar su buharında tutularak düzeltilir (Küççük, 2015:35).

Sünger, yumuşak, gözenekli ve emici özelliği olan malzeme. Muhallebi sürerken ve temizliğinde kullanılır (Küççük, 2015:35).

Cezve, muhallebi pişirmede kullanılan, saplı derin kap (Küççük, 2015:35).

Yapıştırıcı, yapıştırma işlemlerinde kullanılan malzemedir. Nişasta muhallebisi kullanılır. Buğday nişastası ve su pişirilerek hazırlanan muhallebinin içine bir miktar şap katılır(Sevim, 2018:61).

Eskiz Kâğıdı, geçirgen bir kâğıt türüdür. İnce, şeffaf ve yumuşak özelliği olan Kalem ile kalıp çıkarma ve aktarma çalışmaları bu kâğıt üzerinde yapılmaktadır (Sevim, 2018:58).

Kâğıt, birtakım işlemlerden geçirilerek bitkisel maddelerin hamur haline getirildikten sonra, yufka gibi açılarak kurutulmasıyla elde edilen ince yaprak olarak tanımlanmaktadır. Katı’ uzmanlarıyla yapılan görüşmeler sonucunda, günümüzde el yapımı kâğıtları olmayışı, katı’ sanatıyla ilgilenenleri fabrikasyon kâğıtlara yönelmeye mecbur bırakmaktadır. Öte yandan bazı sanatçılar kendi imkanları ile elde kağıt yaparak

eserlerinde kullanılmaktadır. Katı' sanatının yapıldığı dönemlerde çarşılarda her çeşit kâğıdın bulunabileceği dükkânlar vardı. Günümüzde ise mevcut var olan kâğıtlardan alternatifler üretilmeye çalışılmaktadır. Sanatçının vermek istediği etkiye binaen kalın ya da ince gramaj, düz renk ya da ebrulu kâğıtlar tercih edilebilmektedir (Özen, 1985: 31).

Boya, tercih edilen doğal boyalarla renklendirme yapılır. Toprak boya, toz tekstil ya da gıda boyası da kullanılmaktadır (Küççük, 2015:35).

2.3. Katı Sanatında Uygulanan Teknikler

Katı' sanatı son derece yoğun emek, dikkat ve sabır isteyen bir sanat dalıdır. Farklı türde kâğıtlar ile renkli ebrular üzerinde de uygulanabilir. Sanatçının seçtiği motifler, resimler, hat örnekleri yapılabilir. Oymacılığın en önemli temel malzemesi kâğıttır. Kâğıt seçimi, çalışmanın ebadı, kompozisyon içindeki motiflerin detayları gibi özelliklere bağlı olarak, önem kazanır. Tamamı tek parça bir oymada tok ve dayanıklı bir kâğıt tercih edilmelidir. Desen bütünlüğünü tek parça halinde muhafaza etmek için kâğıdı oyarken dikkat edilir. Küçük ve katmerli bir gül kesiminde ise, üst üste yapıştırılan parçaların zarif bir görüntü oluşturması için, ince bir kâğıdın tercih edilmesi uygundur. Çok detaylı bir motifi kesebilmek, onun kıvrım ve inceliklerini verebilmek, ancak ince kâğıtlarla mümkündür. Beyaz kâğıtlardan çok, renkli, aherlenmiş veya çok defa iyi mührelenmiş kâğıtlar tercih edilebilir. Öte yandan, çalışmalarda ebru kâğıtları da kullanılabilir (Mesara,1998:53).

2.3.1. Erkek ve Dişi Oyma Tekniği

Çalışma üzerindeki bir desenin ucu kıvrık bir makasla veya kretuarla kesilerek çıkartılan parçasına “erkek oyma”, içi boş kalan kısmına da “dişi oyma” denir. Bu iki desende ayrı ayrı kullanılarak eserler ortaya çıkmaktadır. Erkek oymalar yeni bir kâğıda dişi oymalar ise “Halkâr” tarzında yapılan çalışmalar ile eserler meydana getirilmektedir (Küççük, 2015:218).

Dişi Oyma Tekniği

Dişi oyma tekniğinin nasıl yapıldığına dair, yeterli bilgi yoktur. Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver dişi oyma kalıplarını karton veya şeffaf plastik üzerinde hazırlamıştır. Hazırladığı kalıplarla da çok defa deneme yapmış ve iyi sonuçlar elde etmiştir. Oyma kalıbın sağlamlığı ve dayanıklılığını artırmak için oymaya başlamadan önce kartona ince

tabaka halinde bezir yağı sürülmelidir. Böylece oyma işi de daha kolay yapılabilir. Çalışmaya başlamak için önce desen belirlenir. Sonra oyma yapılacak kartonun üzerine köşelerinden kâğıt bantla sabitlenir. Kretuarla dikkatli bir şekilde çizgilerin tam üzerinden bastırarak kâğıtla birlikte alttaki kartonun kesilmesi sağlanır. Kalıpta çizili desenin önce küçük ayrıntılarından başlamak suretiyle oyma yapılır. Karton kesim yerlerindeki pürüz varsa oyma bitince ucu kıvrık küçük makasla temizlenir. Hazırlanmış dişi oyma, bu kez uygulama yapılacak temiz kâğıdın üzerine sabitlenir. Kalın bir fırçaya boya alınır, boyanın fazlasını gidermek için peçeteye yatay olarak sürülür, ardından fırça ile kâğıda tampon yapılır. Bu işlem süngerle de yapılabilir. Boyama bitince oyma kalıp kaldırılır ve eser kurumaya bırakılır. Oyma kalıplar yapısı itibariyle defalarca kullanılabilir. Her uygulamada farklı boyama yöntemleri denenebilmektedir.

Erkek Oyma Tekniği

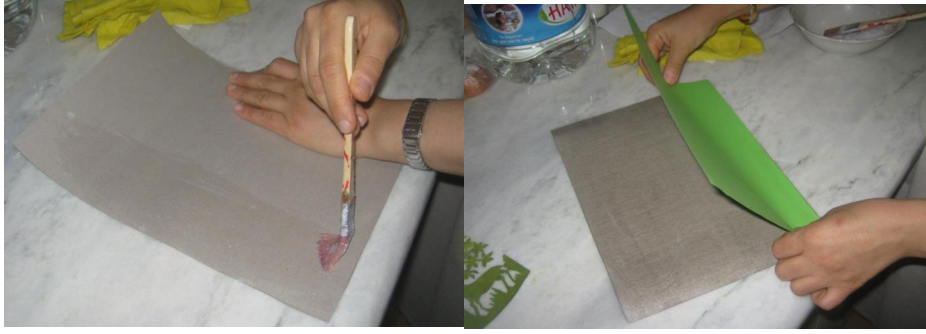
Şekil 2.3.1. Erkek Oyma Katı' örneği. Yrd. Doç. Yılmaz Özcan'ın Kâğıt Sanatları dersinden uygulama (Küçük, 2015:38).

Desen üste, kâğıt alt kısma getirilir. Üste çizimi yapılmış desenin kâğıdı, kenarlardan birbirine kâğıt bantla yapıştırılır. Mukavva üzerinde küçük parçalarından başlamak suretiyle oyma yapılır. Desen çizgilerin üzerinden dikkatlice oyulur.

Şekil 2.3.2. Muhallebinin hazırlanması. Yrd. Doç. Yılmaz Özcan'ın Kâğıt Sanatları dersinden uygulama (Küçük, 2015:39).

Muhallebi kaynatılarak hazırlanır. Tülbentten geçirilir. Bir tabak içine alınır.

Şekil 2.3.3. Erkek oymanın kâğıda yapıştırma işlemi. Yrd. Doç. Yılmaz Özcan'ın Kâğıt Sanatları dersinden uygulama (Küçük, 2015:40).

Eşit şekilde yapıştırıcı karton üzerine fırçayla sürülür. Kenarları eşitlenerek renkli zemin kâğıdı karton üzerine yerleştirilir. Hava kabarcığı kalmamasına dikkat edilerek yumuşak bir bezle kâğıt sabitlenir.

Şekil 2.3.4. Erkek oymanın kâğıda yapıştırma işlemi. Yrd. Doç. Yılmaz Özcan'ın Kâğıt Sanatları dersinden uygulama (Küçük,2015:41).

Kumaşa sürülerek asetat elektrikleştirilir. Oyması yapılmış desen asetatla kaldırılır.

Şekil 2.3.5. Erkek oymanın kâğıda yapıştırma işlemi. Yrd. Doç. Yılmaz Özcan'ın Kâğıt Sanatları dersinden uygulama (Küçük,2015:41).

Yapıştırılmak üzere desen zemine bırakılır. Temiz bir kâğıtla fazla yapıştırıcının tamamı alınır. Yapıştırıcının tamamı temizlenene kadar birden fazla uygulanır. Bir oymanın yapıştırılma işlemi böylelikle tamamlanır. Kâğıtlar kuruma esnasında kıvrılmaktadır. Bunu önlemek için üzerine ağırlık konulur ve çalışmanın düzelmesi sağlanır.

Şekil 2.3.6. Erkek Oyma Tekniğine Örnek. Yrd. Doç. Yılmaz Özcan'ın Kâğıt Sanatları dersinden uygulama (Küçük,2015:42).

2.3.2.Simetri Oyma Tekniği

Bu teknik sadece simetrik motifli desenlere uygulanabilir. Kâğıt murakka tahtasına yapıştırılmayarak ortadan ikiye katlanır. Üzerine yarısı çizilmiş motif ince ve sivri uçlu bir makasla dikkatlice oyulur. Bu teknikle dikkatli kesildiği takdirde aynı anda erkek ve dişi oyma iki eser elde edilmektedir (Mesara, 1998, s 53).

Şekil 2.3.7. Süleymaniye Küt. Kadızade Mehmed-436 Yazma Eser İçinde Bulunan Simetrik Oyma (Türkoğlu, 2011:78).

2.3.3. Tek Katlı ve Çok Katlı Oyma Tekniği

Kâti' sanatında motifler tek kat ya da tek tek oyulan motiflerin üst üste yapıştırılmasıyla, kabartmalı bir görüntü veren, katlı oymalar yapılmaktadır. Özellikle çok katlı teknikle hazırlanmış olan manzara, doğa tasvirleri ve vazolar içerisinde çiçek buketleri hayranlık uyandırmaktadır (Sevim,2018:65).

Tek Katlı Oyma Tekniği

Genellikle tek katlı oymalara albüm içlerinde, sayfa kenarlarında rastlanmaktadır. Tek katlı oymaların diği tekniği ile oyulmuş olanı ise genelde sayfa aralarında, önceki ve sonraki sayfa arasında koruyucu mahiyetinde yapılmaktadır. Motifler tek kat oyulduktan sonra yine tek kat olarak uygulanacakları zemin üzerine yapıştırılmaktadır. Oyulup çıkarılan motifin, yapıştırılacağı zeminde yeri belirlenir, tutkal sürülür ve dikkatlice belirlenen yere yalın kat olarak yapıştırılır (Sevim,2018:65).

Çok Katlı Oyma Tekniği

Çok Katlı Oyma Tekniği, aynen tek katlı oyma tekniğindeki gibi aşamaları uygulanır. Motifler üst üste yapıştırılarak daha derin ve zengin bir motif elde edilir. çok katlı teknikle hazırlanmış olan manzara, doğa tasvirleri ve vazolar içerisinde çiçek buketleri hayranlık uyandırmaktadır (Sevim,2018:65).

2.3.4. Murakka Oyma Tekniği

Bu oyma tekniği ile , tek kesimde birkaç parça oyma birden elde edilmektedir. İlk olarak oyma yapılacak olan kâğıtlar belirlenir sonra motif çizimleri yapılır. Murakka hazırlamak için murakka tahtası üzerinde belirlenen hattın etrafına bir bordür kalınlığında sulu kıvamda muhallebi sürülür. İç kısım boş bırakılır. Küçük çalışmalarda küçük boyda kalın bir karton yeterlidir. Bu ilk kat zeminin üzerine kâğıtlar sırasıyla üst üste bütün yüzeye muhallebi sürülerek yapıştırılır. Kesim kolaylığı açısından 4-5 kat orta kalınlıkta kâğıt kullanılması uygundur. Murakka kurumaya bırakılır. Kuruyunca renkli kâğıtlar zemin kartonundan falçata yardımı ile ayrılır veya bordür hizasından kesilir. Böylece kalın bir karton elde edilir. Kesilecek motifler murakkaya geçirilir ve motifler makas ve kretuar yardımı ile kesilir. Kesilen motifler su dolu bir kabın içine bırakılır ve birkaç dakika bekletilir. Bu aşamada küçük parçalar sudan etkilenebileceğinden, bu teknik detaylı olmayan sade motifler için uygundur. Birkaç dakika içinde yumuşayan murakka cımbız yardımı ile dikkatlice katmanlarına ayrılır. Suyun

içinde kısa bir süre bekletilen motiflerin üzerindeki muhallebi kalıntıları iki parmak arasında hafifçe bastırılarak dikkatlice temizlenir. Sudan çıkarılan motiflerin suyu süzdürülür. Kâğıt havlu yardımı ile fazla suyu alınır. Arada yerleri değiştirilerek zemine yapışmaması için motiflerin kurumaları sağlanır. Kenarlarında pürüzler kesilerek düzeltilir. Ardından mührelenir. Kuruyan motifler yapılacak çalışma için artık hazırdır (Morçay, 2014:128).

2.3.5. Deri Oyma Tekniği

Deri oymacılığı adeta Türkler ile özdeşleşmiştir. Bu sanatın Türklerin en eski sanat dallarından birisi olduğu bilinmektedir. Özellikle 1. Tüekta ve 1.-2.-3. Pazırık Kurganlarında bulunan deri oyma süslemelere bakıldığında, Kâti' sanatının tarihçesinin türklerde deri oymacılığıyla başladığını söylemek mümkündür. Giysilerin, at eyeri ve lahitlerin üzerinde, deriden oyulup applike edilmiş hayvan figürleri bulunmaktadır. Eski devirlerde deri oymacılığının, gündelik eşyalar, giysiler, kaplar ve kitap kaplarının süslenmesinde kullanıldığı anlaşılmaktadır. XIII. yüzyıl sonları ve XIV. yüzyılda Anadolu'da Selçuklular ve Beylikler döneminde el yazması eserlerin kapaklarında hem koruyucu hem de süsleme amacı ile deri, kullanılmıştır. O döneme ait kâti' süslemeli el yazması eserlerin varlığı bilinse de, günümüze yıpranmış olarak, çok az sayıda eser ulaşabilmiştir. Kâti' sanatı tekniğinin Osmanlı'da bilinen en eski yöntemi, kitap ciltlerinde süsleme olarak kullanılmasıdır. Özellikle Kur'an-ı Kerim kapaklarında bu süslemelere sıkça rastlanılmaktadır. Osmanlı'da kitap ve cilt sanatlarının en çok geliştiği XV. yüzyılda son derece değerli ve ince işçilikli el yazması eserler verilmiştir. Fatih Sultan Mehmed'in özel kütüphanesi için, Baba Nakkaş nezaretinde saray nakkaşlarına hazırlattığı değerli el yazması eserleri bulunmaktadır. En önemli gelişme II. Beyazıd döneminde olmuş, Yavuz Sultan Selim ve Kânûnî Sultan Süleyman dönemlerinde yine aynı derecede gelişimini sürdürmüştür. Bu dönemde ince motiflerle süslenmiş harikulade eserler meydana getirilmiştir (Mesara, 1991: 29-30).

Şekil 2.3.8. Deri Oyma Tekniğine bir örnek, Osmanlı dönemine ait deriden yapılmış Oyma Kaftan, yanında Kaftanın detaylı örneği (Feher, 1974: 22-24).

2.4. Kâti' Sanatında Kullanılan Bezeme Konuları

2.4.1. Çiçek Tasarımları

Kâti' sanatının en önemli çalışmaları arasında yer alan Kâti' çiçek ve bitki türlerinin en tipik örnekleri, XVII. yüzyıla ait olan, içerisinde Kânûnî Sultan Süleyman ve Yavuz Sultan Selim'in minyatürlerinin bulunduğu, Mundy Albümü olarak bilinen kitapta bulunmaktadır. Çeşitli halk tiplerinin de bulunduğu bu albüm, Londra'da British Museum'da 19746-17 013 68 No. da kayıtlıdır. 116 sayfalık albümün içindeki minyatürlerin etrafına yapılmış olan kâti' süslemeler içinde, natüralist tarzda oyulmuş lale, karanfil, nergis, gül, menekşe, zambak gibi kır bitkileri görülmektedir. Albümde orta kalınlıkta yapılmış olan, pastel renklerin hakim olduğu kağıtlardan yapılmış 129 adet oyma vardır. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde, T. 5461 No. da kayıtlı Gazneli Mahmud Albümü, kâti' çiçekler bakımından oldukça önemli bir kaynaktır (Mesara, 1991: 20-21).

2.4.2. Bahçe ve Doğa Tasvirleri

Kâti' çalışmalarında sıkça rastlanan tasvirlerdendir. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde, F. 1426 No. da kayıtlı Şah Nişapurî Albümü içinde yer alan kabartma süslemeli, oldukça ince işçilikle yapılmış, çeşitli ağaçlar ve çiçeklerle bezeli bahçe manzarası bilinen en güzel örnekler arasındadır. XVI. yüzyıl Ortalarına ait olan bu albüm, Kânûnî Sultan Süleyman döneminde Efşancı Mehmed tarafından yapıldığı tahmin

edilmektedir. Viyana Milli Kütüphanesinde bulunan ve sultan II. Murad'a sunulmuş olan 1572-73 tarihli murakka albüm içerisinde bulunan ve Bursalı Fahri'ye ait olduğu düşünülen bahçe kompozisyonu, bu anlamdaki eşsiz örneklerden biridir. Topkapı Sarayı Müzesinde bulunan ve Cambazzâde Osman'a ait olan Cennet Bahçesi tasviri dikkatleri üzerine çeken bir çalışmadır (Mesara, 1991: 20-22).

2.4.3. Geometrik Tasarımlar

Geometrik Tasarımlar, kâti' sanatında sayfa aralarında kullanılan en önemli motiflerden biridir. Geometrik formlardan oluşan ve genellikle dişi oyma tarzında yapılan süslemelerdir. Süleymaniye Kütüphanesi'nde bulunan, Halet Efendi 17 No. da kayıtlı Mesnevî nüshasının içinde geometrik formlarda oyulmuş sayfalar bulunmaktadır. Bu sayfalar kitapla aynı boyuttadır. Mesnevî cildi içerisinde belli aralıklarla konulmuş toplamada 8 adet geometrik form bulunmaktadır. Levhada, iç içe geçmiş iki daire üzerinde diyagonal çizgiler bulunmaktadır. İç kısımdaki daire içerisinde "Allah ve Muhammed" lafzı yer almaktadır. Eser, H. 1323 tarihinde yapılmıştır. Hat sanatı ve kâti' sanatının birleşiminden oluşan, sade ve oldukça zarif bir örnektir. Benzer levha örneklerinin çok fazla olmadığı görülen kâti' sanatının, günümüzde bu alanda yeni çalışmalara rastlanmaktadır (Mesara, 1991: 67).

2.4.4. Nesneli Tasarımlar

Nesneli Tasarımlar, genellikle albümlerde ve kitaplarda sıkça görülmektedir. Nesneli motifler, kâti' sanatının en güzel süsleme örneklerindedir. Cilt kapakları içerisinde özellikle vazo biçimindeki kâti' oymalara sıkça rastlanmaktadır. Mundy albümünde kulpundan biri deforme olmuş, rûmi desenler oyularak oluşturulmuş vazunun bir benzeri de Paris Milli Kütüphanesinde bulunan Od. 26 No.lu kitapta benzer bir vazo ve yelkenli gemi motifi bulunmaktadır (Mesara, 1991: 67).

2.4.5. Stilize Bitkisel Tasarımlar

Stilize Bitkisel Tasarımlar doğadaki bitkilerden esinlenilerek stilize edilmiştir. Tam olarak hangi çiçeğe ait olduğu belli olmayan motifler süsleme sanatımızda sıkça karşımıza çıkmaktadır. Sanatçı, bitkiyi doğada görüldüğü gibi değil de hayal ettiği şekilde değerlendirmiştir. Ne olduğunu anlayamadığımız motifler için tam stilize, anlaşılır olan motiflere de yarı stilize denilmektedir. Osmanlı tezyinatlarında, üsluplaştırılmış bitkisel motiflerle beraber hayvansal motifler de kullanılmıştır. Stilize edilmiş bitkisel motiflere,

çini, halı, tezhip ve kitap ciltlerinin iç kapaklarında sıkça rastlanmaktadır (Sevim, 2018:71).

2.4.6. Hayvansal Motifler

Hayvansal Motifler, çeşitli hayvan figürlerinden oluşan bezemeler kâti' sanatında yer almıştır. Hayvan figürlerinden bazıları gerçeğe çok yakın, natüralist bir tarzda ele alınırken, bazıları da tamamen hayal gücüne dayalı, fantastik ve efsanevi figürlerden oluşmaktadır. Av sahnelerinin yapıldığı kâti' çalışmaları, doğa tasvirleri, yalın kat kesim hayvan figürleri katı' sanatının en nadide eserlerinin süslemelerindedir. Topkapı Sarayı Müzesinde bulunan Fatih Albümü'nde, Derviş Hasan'ın Kâti' çekmecesinde ve Cambazzâde Osman'a ait muhteşem doğa manzarasında birçok hayvan figürüne rastlanmaktadır (Sevim, 2018:72).

2.4.7. Yazılar

Yazılar katı' sanatında çok önemli bir yere sahiptir. Birçok sanatçı katı2 çalışmalarında yazıları kullanmıştır. Osmanlı'da kâti' sanatının geliştiği XVI. ve XVII. yüzyıllarda, kağıttan kesilmek suretiyle yapılan çeşitli süslemelerin yanı sıra hat sanatı yine aynı teknikle kullanılmaya başlanmıştır. İçindeki metinlerin tamamı oyma yazılardan oluşan kitaplar ve beyitler bulunmaktadır. Ta'lik tarzındaki bu tür yazıların oldukça ince, minyatür boyutundaki yazıları büyük bir ustalıkla oyulmuştur. Bakıldığı zaman kalemlle yazılmış hissini uyandırmaktadır. T.S.M Kütüphanesinde buluna H. 845 No. da kayıtlı Gûy ve Çevgân bu tarzda yazılmış güzel bir eserdir. Oyma yazılarında oldukça ince işçilikli, muhteşem eserler veren, XVII. yüzyılda yaşamış olan Bursalı Mevlevi Fahri Dede'nin, erkek ve dişi oyma tarzında yazı ve süsleri, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde murakka albümler içerisinde yer almaktadır. Nakşi'ye ait oyma kıtalar yine T.S.M.K., özel koleksiyonlarda kayıtlı murakka albümler içinde yer almaktadır. Ali Çelebi'nin, T.S.M.K. EH. 2851 No. da kayıtlı Kırk Hadis kitabı içinde ta'lik oyma yazıları, bu alanda ne kadar ilerleme kaydedildiğini açıkça göstermektedir. Bu alanda yapılan nadide katı' eserleri günümüze kadar ulaşmış dikkatleri üzerinde toplamayı başarmıştır (Sevim, 2018:73).

2.5. Kâti' Sanatının Kullanım Alanları

2.5.1. Levhalar

Katı' Sanatında levhalara özellikle XIX yüzyılda sıkça rastlanmaktadır. Dantel gibi oyulmuş levhalar, hat yazılar, geometrik oymalar bu dönemde kendini gösterir. Bu dönemin önemli levhaları Türk Vakıf Hat Eserleri Müzesi, Konya Mevlana Müzesi, Türk İslam Eserleri Müzesi ve koleksiyonlarda yer almaktadır (Küççük, 2015:43).

2.5.2. Yazma Eserler

Kırk Hadis kitabı, dua mecmuası, şiir kitabı ve albümler içerisinde çok miktarda hat oyma tarzı yazılar, dişi oyma kalıplarla süslü sayfalar ve bir süs unsuru olarak yapılandırılmış çiçek ve tasvirler, vazolar, kitap sayfa aralarında geometrik oyma sayfalar, Türk süsleme zevkinin en belirgin örnekleri olarak göze çarpmaktadır. Bu oymaların yer aldığı eserler yurt içi ve yurt dışındaki müze ve kütüphanelerde yer almaktadır (Küççük, 2015:19).

2.5.3. Çekmeceler

Yazı çekmecelerinde ve kapaklı bir mukavva kutu içinde yer alan katı' çalışmalarını bu alanda sayabiliriz. 18 ve 19. yüzyıllarda çalışılmış olan bu kutu ve yazı çekmecelerindeki tasvirler, katı' tekniğinin en farklı örnekleridir. Topkapı Sarayı'nda katı' sanatı ile bezenmiş 3 adet yazı çekmecesini bulunmaktadır. Bunlardan biri TSMK CY463 no'da kayıtlı, Derviş Hasan Eyyübî imzalı, sanatkârın bilinen tek eseridir. Eserin iç kapağında bir Boğaz manzarası yer almaktadır. Boğazın her iki yakasının kıyıları, surlar, boğaza akan bir ırmak, ağaçlar, dağlar, kıyıda çeşitli hayvanlar yer bulunmaktadır. Dış kapaktaki başka bir deniz manzarasında ise, denizde yelkenliler ve saltanat kayıkları, çeşitli hayvanlar, atlı avcılar zengin bir kompozisyon oluşturmaktadır. Her iki resimde yer alan köşkler, kameriyeler Lâle Devri üslubundadır. Bu manzaranın İstanbul Boğazını, Anadolu ve Rumeli yakalarını tasvir ettiği düşünülmektedir (Renda, 2000:94).

2.5.4. Etiketler

Etiketler, farklı formlarda ve birbirinden özgün desenlerde yapılırlar. Orta kısımlarında ne için olduklarına dair bir yazı alanı ve çevresinde geometrik formlarla beraber stilize çiçek motifleriyle süslenmişlerdir. XIX. yüzyılda defterlerin üzerine yapılandırılmış olan etiketlerden birçoğu günümüzde Başbakanlık Osmanlı Arşivinde bulunmaktadır. Çoğunluğu günümüz logoları ile emsal teşkil edecek niteliktedir (Sevim,2018:76)

2.5.5.Cilt Kapakları

Cilt Kapakları, katı' sanat dalında çok önemli bir yer tutar. Bu alanda Osmanlı döneminde çok nadide eserler verilmiştir. Başta Kuran diğer tüm değerli eserlerde kullanılmıştır.14. yüzyıldan itibaren Timurlular zamanında (1370-1506) Herat'ta ve diğer sanat merkezleri olan Şiraz ve İsfahan'da Türk, Moğol ve İranlı ustalar tarafından cilt sanatının en güzel örnekleri verilmiştir. Bu dönem ciltlerinin şemse ve köşebentlerin içlerinde ve bu formların aralarında kalan boşluklarda bitkisel motifler, insan ve hayvan figürleri ve bulut motifleri kullanılmıştır (Arıtan, 1993:551-552).

2.5.6.Giysiler

Bu alanda daha çok deri kıyafetlerde kullanılmıştır. Giysiler, deri oyma tekniği kullanılarak yapıldığı bilinen ve kâti' sanatı sınıfına giren önemli unsurlar arasında yer almaktadır. 1. Tüekta ile 1, 2-3. Pazırık kurganlarında farklı materyallerden oyularak yapılmış, bugün kâti' sanatı kapsamında görülen birçok eser bulunmuştur. Bu eserler arasında giyim eşyaları önemli bir yere sahiptir. Macar Mili Müzesi'nde bulunan, Osmanlı kaftanı üzerindeki deriden oyma desenler günümüze ulaşan en önemli örnekler arasında yer almaktadır. Bu giysinin 1526 yılında, Mohaç Savaşı'nda giyilmiş ve yüksek rütbeli bir Türk sipahisine ait olduğu düşünülmektedir. Yeşil, sarı zemine çiçek motifleri, stilize karanfil desenleri ile dikkat çekmektedir. Yan kısımları, oyulmuş lale desenleriyle süslemiştir (Sevim,2018:78).

2.5.7. Albümler

Katı' sanatında, albümler çok önemli bir yer teşkil eder. Murakka albüm içinde oyma tuğra, yazı, minyatür ve tasvirlerle rastlanmaktadır. Minyatür albümlerinde sağına soluna oyma çiçekler veya kenar süsü olarak görülmektedir. Mundy minyatür Albümü, Gazneli Mahmut Albümü, Fatih Albümü, II Murad'a sunulmuş murakka albüm en önemli örneklerdir (Küçük, 2015:44).

BÖLÜM III

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

3.1. Emel Nurhan OGAN'ın Sanat ve Özel Hayatı

İstanbul'da bir aileden gelen sanatçı, ilk öğrenimini Moda İlkokulu, orta öğrenimini ise Kızıltoprak Kenan Evren Lisesi ve Fenerbahçe ABC Kolejinde tamamlamıştır. Ardından Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümünü bitirmiştir. Öğrenimi sırasında bu yüzyılın en büyük ustaları Erol ETİ, Hüsamettin KOÇAN, Erkin İNAN, Mustafa PLEVNELİ ve Oktay MARAL'dan ders almıştır. Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları bünyesinde uzun yıllar mağaza ve vitrin dekaratörü olarak çalışmış ve bu süre içerisinde cam ve ayna atölyelerinde, büyük ölçülerde cam, ayna, jirve, sablaj, vitray çalışmaları, panoları yapmıştır. Bu çalışmalar çeşitli şişe cam mağaza ve vitrin ve fuarlarında sergilenmiştir. Bu yapıtların önemlilerinden bazıları, cam işçilerinin çalışmalarını canlandıran büyük ölçüde minyatürleri cam üzerine çalışıp, iki renk aynaya dönüştürdüğü çalışmalardır. Çocuk yaşlarda sanat dergi ve yazılarında tanıştığı, aşık olduğu Minyatür ve Katı' sanatı ile bu süreçte ilgilenmeye başlamıştır.

Geleneksel sanatlara duyduğu ilgiyi minyatür ve Katı' çalışmalarına yansıtırken, bilgisini, Kültür Bakanlığı Topkapı Sarayı Nakışhanesinde Sevim KAYAOĞLU, Melek ANTEL, Mustafa ÇELEBİ'den tezhip dersleri alarak derinleştirmiştir. Mimar Sinan Üniversitesi Öğretim Üyesi Yakup CEM'in atölye çalışmalarına ve seminerlerine katılmış, hocanın minyatür tekniklerini öğrenmiştir. Geleneksel Türk ve İslam Sanatları tekniklerini, akademik eğitimi, çağdaş bakış açısı, geniş malzeme bilgisi, matematik bakış açısı, derin araştırma isteği ve hayal gücü ile bütünleştirerek eserlerine yansıtmıştır. Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Fakültesi, Grafik Ana Sanat Dalında Yüksek Lisans yapmıştır. Danışmanı değerli hat sanatçısı Yard. Doç. Savaş ÇEVİK'in engin bilgisinin ışığında, Katı' konusunda Tezli Yüksek Lisansını tamamlamıştır. Katı' ve minyatür alanında yaptığı çalışmalara katkıda bulunacağını düşünerek, değerli hoca Talip MERT'ten ihtisas seviyesinde Osmanlıca öğrenmiştir. Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yasemin ERKALIR Gravür atölyesinde çalışmalara katılmıştır.

Katı' ve Minyatür sanatlarının geleneksel tekniğini ileri seviyede öğrenip, uygulayan sanatçı, kendine has renk, yorum, teknik, stil ve kompozisyonlarla bu sanatlara

yenilikler getirmiştir. Gelenekselci kalıptan çıkmak istemeyen görüşü kabul etmeyerek, yeterli eğitim, bilgi, deneyim ve becerisi olan ve kesinlikle aşk ile çalışan her sanatçının ustalaştığı sanat dalında yenilikçi olunması gerektiğini savunmuştur. Katı', minyatür, tezhip, suluboya karakalem tekniklerini büyük bir ustalıkla yorumlayan sanatçının, bu teknikler ile üretilmiş ayrı ayrı eserleri mevcut olduğu gibi bu tekniklerin hepsini veya bazılarını birlikte uyguladığı eserleri de mevcuttur. Suluboya ve Minyatür tekniklerini başarı ile uyguladığı Karagöz Hacivat Serisi, Osmanlı Sokak Sanatçıları Serisi, Saz Yolu Serisi, Katı' ve Minyatür tekniklerinin ustaca birleşimi İstanbul Serisi, Karakalem ile Minyatür, Katı', Minyatür, Karakalem tekniklerini birleştirdiği figürlü, Osmanlı Sokak Sanatçıları Serileri dikkat çekmektedir. Geçmişte uygulanmış resim yazı örneklerini başarı ile Katı' sanatına uygulamıştır.

Birçok seminer ve söyleşiye katılmıştır, sanat atölyesinde sanatseverlere ve öğrencilerine seminerler vermiştir. Kültür bakanlığı seçici kurulunca 2005 yılında çalışmaları 'Sanat Eseri' kapsamında bulunarak, sanatçı kimliği tescillenmiştir.

Türk ve İslam Sanatları İhtisas Okulunda ve Emel Nurhan OGAN Sanatevin'de uzun yıllardır birçok öğrenci yetiştirmiştir. Yetiştirdiği öğrenciler Türkiye çapında yarışmalarda önemli dereceler almıştır. İstanbul 2010 Avrupa Kültür Projesi kapsamında, Minyatür ve Katı' sanatçısı olarak İstanbul'un Ustaları arasında yer almıştır. Çağdaş ve Klasik Resim Sanatı ve Geleneksel Sanatlar dalında birliktelik yapmaktadır.

Türkiye ve yurtdışındaki çeşitli koleksiyonlarda eserleri bulunmaktadır. Klasik Türk sanatları Vakfının kültürümüze katkıda bulunduğu prestij kitaplarında eseri yer almıştır. Bu eserler (İstanbul minyatürleri) Vakıf tarafından yapılmakta olan Geleneksel Sanatlar Müzesi için koleksiyonlarına dahil edilmiştir. Anadolu Türk ve İslam sanatları Ansiklopedisinde, çeşitli dergilerde ve televizyonlarda makale ve eserleri yayınlanmıştır.

Sanatla iç içe olan özel yaşamını ise Emel Nurhan OGAN şu sözlerle ifade etmiştir:

"Avukat İbrahim OGAN ile 1986 yılında evlendim. Sanatçı olmak hem çok güzel, hem de zor ve çok emek vermek isteyen bir iştir. Bu zor sanat yolculuğunda eşim her zaman yanımda olup, desteğini esirgememiştir. Zamanımın büyük bir kısmını sanat çalışmalarım alıyor. Bu benim için bir iş değil, çünkü ben çok sevdiğim bir mesleği icra ediyorum. Araştırmak, denemek, üretmek bir hobi gibi adeta. Ama hobiden çok önemli bir farkı var. Ben zamanımın büyük kısmını aşk ile bağlı olduğum işime ayırıyorum. Önemli bir Sanat

kitapları kolleksiyonum var, onlara sahip olup okumak, bakmak ve görmek çok büyük keyif veriyor. Sergilerimin küratörlüğünü de kendim gerçekleştirdiğim için, bakış açım çok gelişti bu konuda...

Bunun dışında ailem, annem ve yeğenlerimle ilgilenmek, yürüyüş yapmak çok sevdiğim zamanlardır. Sinema, Klasik müzik konserleri, klasik müzik dinlemek, müze ve sergi gezmek, öğrenci ve sanatseverlerle sanat sohbetleri yapmak, seyahat etmek, doğa, deniz.....vazgeçemediklerimdir. Sosyoloji ve psikoloji konularını yakından izlemeye çalışırım. Dünya sanatını, neler yapıldığını, sebep sonuç ilişkileri ile anlamaya çalışırım.

Yabancı ülke seyahatlerinde, sosyolojik durumlarını, kültürel faaliyetlerini ve doğalarını incelemeye çalışırım. Müze ve sergilerini, sahaflarını ve antika pazarlarını gezmek önceliğimdir. Bu seyahatlerden birinde Fransa GİVERNY kasabasına, NORMANDİA bölgesindeki antikacılar ve PARİS' teki sahafların bulunduğu pasajlar benim için unutulmaz anlar olmuşlardır.”

Emel Nurhan OGAN sanata başlama öyküsünü ise şöyle ifade etmiştir:

“ 3-4 yaşından itibaren yaptığım resimler ailemin dikkatini çekmiş. İlkokula başladığım ilk gün, öğretmenimiz bizden bir tiyatro resmi yapmamızı istedi. Yaptığım o resmi bugün gibi hatırlıyorum. Tiyatro sahnesi, görkemli perdeler, izleyici koltukları, seyirciler ve sahnede Walt Disney karakterleri bir oyun sergiliyorlar. Öğretmenim beni yanına çağırdı, çok güzel resim yaptığımı, büyüyünce ne olacağımı sordu. Ressam olacağım diye cevap verdim. O günkü kararım öğrenim hayatım boyunca hiç değişmedi.

Ben küçükken evimize büyük bir bankanın sanat dergileri alınırdı. Orada görüp hayran olduğum at, ağaçlar ve bazı minyatürleri o yaşta kesip saklamıştım. İşte onlar, bugün Topkapı sarayı müzesinde olan Fatih albümünün içinde bulunan Katı' At ve Anıt Ağaçlardır. Sanat sevgim kendimi bildim bileli var. Gittiğim okullarda sınıf arkadaşlarının, oturdukları sokakta arkadaşlarımın resim ödevlerini yapıyordum.

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesini kazanmak, benim için harika olmuştu. Başarılı bir öğrencilik geçirdim. Çalıştığım işler bugün gibi aklımda.”

Kültür bir ulusun sahip olduğu maddi ve manevi değerler bütünüdür. Tarihi, dili, edebiyatı, inançları, sanatı, folkloru bu değerleri oluşturur. Kültürü bütün unsurları ile iyi tanıyan, benimseyen, koruyan, kendi orjinalliği içinde işleyerek geliştiren uluslar, bilim ve iktisadi alandaki gelişmelerine kültürel anlamda da katkı sağlamış olacaktırlar. Sanat, değerlerimizi gelecek nesillere taşıyan en etkileyici ve kalıcı yoldur. Ait olduğu toplumun duygu ve estetik bakışını şekillendirir ve o toplumu diğerlerinden farklı kılar. Sanat dün olduğu gibi bugünde vardır ve yarın da olacaktır. Sanatçının oluşturduğu eser, sanatseveri düşündürür, eğlendirir, dinlendirir, renkli bir dünyaya çeker. Sanat evrene açılan yoldur ve gelişmesi bir ustalığın sonucudur.

Böyle önemli bir olguya gönül verince, onu anlamak, bilmek, öğrenmek, okumak, araştırmak gerekmektedir. Ciddiyetle ele almak, araştırmak katkıda bulunabilmektir. Bütün bunları yapabilmek için iyi bir eğitimin şart olduğunu düşünmekte olan sanatçı, bu nedenle Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümünü bitirdikten sonra, çalışmalarına ve araştırmalarına devam etmiştir.

Emel Nurhan OGAN sanat çalışmalarını şöyle dile getirmiştir.

“Sanat Atölyesinde kurduğum sistem ile kağıt yapımı, kağıt boyaması, boyama tekniklerini geliştirdim. Her zaman malzeme araştırmaları yaptım ve aldım. Sürekli yeni deneyimlerde buldum, denedim, tekrar tekrar çalıştım. Ve bol bol kitap araştırmaları yaptım, okudum, kendimi yetiştirmeye ve geliştirmeye çalıştım. Öğrenme hevesi bitmeyen bir kişiyim. Dünyayı sosyolojik olarak ve buna bağlı sanatsal gelişimini izlemeye çalışıyorum.

Özet olarak söylemek gerekirse; Minyatür, Katı’ ve Resim sanatına olan ilgi ve sevgim beni, birbirinden değerli bu sanat dallarını anlamaya ve ifade etmeye çalışmaya, kuralları, biçimleri, yöntemleri araştırıp, evrene duyduğum aşkı estetik duygumla harmanlamaya yöneltti. Değerli sanatlarımızın yeni nesillere aktarılmasına çalışarak, yeni sanatçılar yetişmesine katkıda bulunmak en önemli düşüncelerinden biridir”.

3.2. Emel Nurhan OGAN'ın Sanat Çalışmaları

3.2.1. Katı Sanatı Çalışmaları

Emel Nurhan OGAN Katı' çalışmalarını hakkında şunları söylemektedir;

“Yaklaşık yirmi beş yıldır Katı' çalışmalarımı sürdürmekteyim. Araştırma, deneme, incelemeye dayanan atölye çalışmalarım müze ve kitaplarda bazı sanat tarihçilerinin hangi sanat olduğunu tanımlayamadıkları eserleri tespit etme ve buna yönelik arşiv çalışmalarım ve eser üretme çalışmalarım bütün yoğunluğu ile devam ediyor. Katı'da sadece eserin tasarımı değil, kağıdın yapımı, kağıt boyama teknikleri geliştirmek de çalıştığım alanlardır. Her yaptığım eseri, büyük bir sabır ve sevgiyle çalışıyor ve izliyorum. Bittiği zaman bundan sonraki teknik ve kompozisyonu başarı ile birleştirebilme isteği ile yeni çalışmaya yöneliyorum. Tasarım çalışmalarım bu çalışmaların beraberinde yürüyor. Tasarımlarım içinde öncelik tanıdıklarım var. Fakat bazen elimdeki eser bittiği zaman, öncelikli olan tasarımı yoksa diğer önceliklerinden birini mi yapmalıyım düşüncesi beni birkaç gün oyalayabiliyor. Daha önceleri bir tek eseri çalışıp bitiriyordum, son yıllarda ise, eseri taşımamak adına, evde bir çalışma, atölyede başka bir çalışma yürütüyorum. Yani aynı zamanda iki eser çalışıyorum. Gittiğim her ülkede ve İstanbul'da kağıt, malzeme, kitap araştırım.”

Sanatçı Katı' Sanatı ile Minyatür sanatını, Katı' sanatı ile Karakalemi, Katı' sanatı ile suluboyayı, Katı' sanatı ile karakalem ile çalışılmış minyatür sanatını başarı ile birleştirdiği, renk, kompozisyon, teknik tasarım açısından bu sanatı mükemmel bir noktaya taşımıştır. Uygulamak istediği, eskizleri, renk ve biçim araştırmaları tamamlanmış birçok eseri hazır beklemektedir. Eserlerinin her birinin tamamlanmasıyla kendisini de şaşırtacak yenilik ve arayışı göze çarpar. OGAN, sağlığı elverdiği sürece üretmek istemektedir.

3.2.2. Katı' Sanatı Dışında Sanat Çalışmaları

Katı' Sanatı dışında ki çalışmalarını şu şekilde ifade etmektedir:

“Katı' Sanatı dışında Minyatür sanatına da çok sevgi ve ilgi duyuyorum. Bu sanatı nasıl icra edebilirim diye düşündüğüm zaman, denemelere başlamıştım. Kendimi geliştirmek adına TEZHİP dersleri aldım. Daha önce bahsettiğim eğitimlerden geçtim,

çeşitli hocalarla çalıştım. Bunun nedeni, değişik hocalardan sahip oldukları bakış açısı ve tekniklerini anlamak, öğrenmekti. Sonra bu tekniklerle, üniversitede öğrendiğim teknik, malzeme ve çeşitli bilgiyi birleştirebilme düşüncesiydi.

Bu öğrenme ve uygulama merakı halen devam etmekte, çalışmalarımı bu yönde ilerletmekteyim. Gravür çalışmaları yaptım. Minyatür sanatında büyük ebat minyatürü KARAGÖZ ve HACIVAT serileri ile ilk kez ben uyguladım. Suluboya ve Minyatür tekniklerini başarı ile birleştirdiğim gözlemlenmektedir. Karakalem tekniğini çok başarılı bir şekilde, minyatür figürler ile birleştirdiğim, Uluslararası Yeditepe Bienali yöneticileri, değerli hocalarımız (İslam SEÇEN, Semih İRTEŞ, Mustafa KARA (İstanbul, Fatih İlçe Belediye Başkanı) sergi küratörleri) tarafından ifade edilmektedir. Ayrıca karakalem ile İstanbul görüntüleri tasarlayıp, üzerine renkli figürleri Minyatür ile çalışıp, etrafında Katı' sanatı uyguladığım çalışmalarım da bu Bienal'de sergilenmiştir.

Bütün bu çalışmaların temelinde ressam oluşum, ressam gözü ile izleyişim, ressam bakışı ile inceleyebilmem, renk bilgisi ve boya tekniklerinin yattığını, sergilerimi gezen Güzel Sanatlar Fakültesi öğretim üyeleri, değerli profesörler, hocalar ile yaptığımız sohbetlerde ifade etmişler, iletmişlerdir.”

3.2.3. Eserlerinin Bulunduğu Müzeler

Klasik Türk Sanatları Vakfının, Geleneksel Sanatlar Müzesinde sergilenmek üzere açtığı bir sergide, Emel Nurhan OGAN'a ait eserler de yer almıştır. Bu bağlamda prestij kitabına da giren eserleri olmuştur.

Çanakakele Valiliğince açılan müzede de, Çanakkale Haritası eseri yer almaktadır.

3.2.4. Katıldığı Sergiler

Emel Nurhan OGAN yurt içi ve yurt dışında birçok kişisel sergi açmış ve karma sergilere katılmıştır.

Kişisel Sergileri

1. 2003 Emel Nurhan OGAN Sanat Galerisi/İstanbul
2. 2005 İstanbul Büyükşehir Belediyesi Taksim Sanat Galerisi
3. 2006 İstanbul Kadıköy Belediyesi Merkez Sanat Galerisi
4. 2006 İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Galerisi
5. 2006 Yeşilköy 2001 Sanat Galerisi/İstanbul

6. 2007 Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Müzesi/İstanbul
7. 2008 Caddebostan Kültür Merkezi/İstanbul
8. 2008 Beyoğlu Belediyesi Sanat Galerisi/İstanbul
9. 2012 Türk ve İslam Eserleri Müzesi/İbrahim Paşa Sarayı –İstanbul
10. 2012 T.B.B.M Dolmabahçe Sarayı/Saray Koleksiyonları Müzesi-İstanbul
11. 2012 Acıbadem Maslak Hastanesi ‘‘Meme Kanseri Sonrası Yaşam’’ Konferans ve Sergisi –İstanbul
12. 2013 Ankara Vakıf Eserleri Müzesi
13. 2013 Ziraat Sanat Galerisi/Beyoğlu İstanbul/Kuşaktan Kuşağa II
14. 2013 Beyoğlu Belediyesi Sanat Galerisi/İstanbul
15. 2013 Ördekli Hamamı Kültür Merkezi/Bursa
16. 2013 Irgandı Köprüsü Sanat Galerisi/Bursa
17. 2012 İstanbul Hilton 22 ‘‘Pembe İzler’’ /Acıbadem Hastanesi Uluslararası Meme Sağlığı Kongre ve Kültür Etkinliği
18. 2013 Beyoğlu Belediyesi Sanat Galerisi /İstanbul
19. 2015 Safranbolu /Cinci Han ‘‘29 Ekim’’
20. 2018 Uluslararası ‘‘Yeditepe Bienali’’/Marmara Üniversitesi Rektör Binası (Sultan Ahmet Meydanı/İstanbul)
21. 2018 Büyük Klüp, ‘‘Renkler’’/Caddebostan/İstanbul (OGAN,2021)
22. 2008Centre Culturel Anatolie De Paris (Paris Anadolu Kültür merkezi)/Fransa
- 23.2009 Fransa –Aux Co’uleurs Automne De Turquie /Nancy Şehri Belediye Sarayı

Karma Sergileri

- 1.2005 Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın ‘‘Ankara Devlet Güzel Sanatlar’’ Galerisinde açtığı karma sergiye katılarak, Kültür ve Turizm Bakanlığı kataloğunda yer aldı.
- 2.2006 İslam Eserleri Müzesi ‘‘İstanbul ve Erguvan’’Sergisi
- 3.2006 Yıldız Sarayı ‘‘Geleneksel Türk Güzel Sanatları ‘‘ Sergisi

- 2.2006 ‘‘1.Uluslararası Ayvacık kültür ve Sanat Festivali’’ Çanakkale
5. 2007 Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Mezunlar sergisi ‘‘Mor’’
6. ‘‘2. Uluslararası Ayvacık kültür ve Sanat Festivali’’ Çanakkale
7. 2007 Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın ‘‘Ankara Devlet Güzel Sanatlar’’ Galerisinde açtığı karma sergiye katılarak, Kültür ve Turizm Bakanlığı katalogunda yer aldı.
8. 2007 Caddebostan Kültür Merkezi ‘‘Emel Nurhan OGAN Sanatevi’’ sergisi
9. 2008 ‘‘3. Uluslararası Ayvacık kültür ve Sanat Festivali’’ Çanakkale
10. 2009 ‘‘Klasik Türk Sanatlar Vakfı’’ İstanbul Minyatürleri Sergisi /Altunizade Kültür Merkezi /İstanbul
11. 2010‘‘Klasik Türk Sanatlar Vakfı’’ İstanbul ve Erguvan Sergisi /Bağlarbaşı Kültür Merkezi/İstanbul
12. 2010 ‘‘Bugünün Ustaları ‘‘ Fatih Ali Emiri Efendi Kültür Merkezi /İstanbul
13. 2011 ‘‘21.Usta 21 Eser 21 kere Maşallah’’ Taner ALAKUŞ Atölyesi
12. 2011 ‘‘İETT Müzesi’’ ‘‘Çağdaş Yorumlar Kitap Sanatlarımız’’
15. 2011 ‘‘Maziden Atiye 70 Sanatçı’’ Marintrk İstanbul City Port /Pendik
16. 2012 ‘‘İETT Müzesi’’ ‘‘Gl’’ Sergisi/İstanbul
17. 2013 ‘‘Dolmabahçe Sarayı Camlıkşk- 1253 Sergisi
18. 2013 ‘‘Piri Reisin İzinde ‘‘Sergisi /Çanakkale
19. 2012 ‘‘Güney Kore –İstanbul’dan Esintiler ‘‘ Sergisi
20. 2012 ‘‘ Feshane Geleneksel Türk İslam Sanatları İ. Merkezi Sergisi
21. 2012’’Anadolu Klasik Sanatlar’’/81 İlde 81 Sergi /1.Bursa
22. 2015 ‘‘Feshane geleneksel Türk İslam Sanatları İhtisas Merkezi Sergisi

23. 2015 “60 Usta 60 Eser “T.B.M.M Dolmabahçe Sarayı, Saray Koleksiyonları Müzesi
24. 2016 “Ustalar Buluşması” “T.B.M.M Dolmabahçe Sarayı, Saray Koleksiyonları
25. 2016 “Topkapı Sarayı” Proje Sergisi
26. 2016 “İnternational Spectrum of Education 5” FMV Ayazağa Işık Lisesi/İstanbul
27. 2017 Türk İslam Sanatları İhtisas Okulu Hocaları Sergisi /Taksim Cumhuriyet Sanat Galerisi /İstanbul
28. ”Feshane Geleneksel Türk İslam Sanatları İhtisas Merkezi Sergisi” Kaftanlar
29. ”Feshane Geleneksel Türk İslam Sanatları İhtisas Merkezi Sergisi” Kır Çiçekleri”
30. ”Orhan Kemal İl Halk Kütüphanesi” “Kati’ Sanatı “ Sergisi

Bunlar dışında çok sayıda, yurtdışı veya yurtiçinden gelen gruplara workshop ve 2-3 günlük Kati’ Sanatı tanıtım sergileri gerçekleştirmiştir.

3.2.5. Emel Nurhan OGAN Sanatevi Hakkında

Emel Nurhan OGAN Sanatevi 2000 yılında kurulmuştur. Açılış sergisi 2003 yılında gerçekleştirilmiştir. Sanatevinin kuruluş amacı, sanatçı Emel Nurhan OGAN’ın kendisine daha uygun bir zemin hazırlayarak, sanatsal ve bilimsel çalışmaları, araştırmaları, farklı sanat disiplinleri için gerekli araç, gereç ve malzemelerin, kütüphane ve arşivin yer aldığı özgür bir alan yaratmaktır. Dolayısı ile bu ortamda öğrencileri ile ve sanatseverlerle buluşmak, sanat seminer ve söyleşileri yaparak, sanatın yaygınlaşmasına katkı sağlamak en büyük amaçlarından biri olmuştur. Sahip olduğu düşünce ve sanat birikimi, farklı sanat disiplinleri ve farklı kuralları öğrencilerine aktarmak, çeşitli radyo, TV programları ve röportajları ile modern ve klasik resim ve geleneksel sanatlar alanındaki birliktirlik çalışmalarını bu samimi, sıcak ve kişiyi farklı bir dünyaya taşıyan atölyesinde

sürdürmektedir. Sanatevinde, temel sanat eğitimi, Karakalem, guaj boya, akrilik, yağlı boya ,suluboya, resim, tezhip, minyatür ve katı' alanında eğitimler verilmekte, seminer ve atölye çalışmaları yapılmaktadır.

Emel Nurhan OGAN Sanatevi ve çalışmalarını bu sözlerle ifade etmiştir;

“Sanatevini açtığım 2000 yılından bu yana öğrenci yetiştirmeye devam ediyorum. Aslında daha önce Güzel Sanatlar Fakültesinin giriş sınavlarına öğrenci yetiştirmiştım. Atölye eğitimleri içinde minyatür, katı', tezhip branşları olduğu gibi temel sanat eğitimi, resim(karakalem, guaj, yağlıboya, akrilik ve suluboya çalışmalarını kapsamaktadır) dersleri de yer almaktadır. Ayrıca bir branşta çalışırken, çalışmanın kenarına zencerek yapmak, cetvel çekmek, kurt yapmak gerekiyorsa, esas branşı bırakıp tezhip, altın ezmek, fırça çalışmak gibi derslere girip, öğrenci bunu başarınca kadar devam ediyorum. Bu tempoda çalışınca bana sergilerde, sanat severlerin, öğrencilerin veya yöneticilerin söylediği şu sözleri hiçbir zaman unutmam;

“Antrönörün sporcu yetiştirmesi gibi çalıştırıyorsunuz”

“Siz elinden tutup, öğrenciyi yukarı çekiyorsunuz”

Atölye dışında Türk İslam Sanatları İhtisas Okulunda 10 yıl süre ile Katı' hocalığın yapmıştır. Yine oradaki kendi sınıflarına temel sanat ve temel tezhip eğitimleri vermiştir.

Ayrıca öğrencileri ile yaptığı gezileri için; “Öğrencilerimle sık sık müze ve sergi gezileri yapıp, orada gördüğümüz eserler ve tekniklerle ilgili, sanat akımları ile ilgili bilgi verdim. Bunun sonuca olarak şimdi birçok öğrencim, aileleri, arkadaşları veya çocukları ile sergi ve müze geziyorlar. Bu da gurur duyduğum başka bir konudur.” ifadelerini kullanmıştır.

Klasik Türk Sanatları Vakfından, bunun yanında çeşitli kurumlardan hocalık yapmak için teklifler almıştır. Fakat hem pandemi dönemi olduğu için hem de hayalindeki çalışmalara, sergilere daha fazla vakit ayırabilmek için teklifleri kabul etmemiştir.

Pandemiden önce de çeşitli şehirlere sergi ve söyleşi için, Hamburg, Viyana ve Brüksel gibi yerlere seminer, sergi ve workshoplar için davet edilmiştir. Ancak yoğun iş temposu nedeni ile bu projeleri gerçekleştirilememiştir.

Şekil 3.2.5.1. Emel Nurhan OGAN 'ın Eğitim Çalışmalarından bir görüntü (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.5.2. Emel Nurhan OGAN 'ın Eğitim Çalışmalarından bir görüntü (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.5.3. Emel Nurhan OGAN 'ın Eğitim Çalışmalarından bir görüntü (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.5.4. Emel Nurhan OGAN 'ın Eğitim Çalışmalarından bir görüntü. Vakıf Eserleri Açılışı (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.5.5. Emel Nurhan OGAN 'ın Eğitim Çalışmalarından bir görüntü. Hilton (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.5.6.. Emel Nurhan OGAN 'ın Eğitim Çalışmalarından bir görüntü. Hilton (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.2.5.7. Emel Nurhan OGAN 'ın Eğitim Çalışmalarından bir görüntü(Emel Nurhan OGAN Arşivi).

3.2.6. Emel Nurhan OGAN'ın Klasik Üslupta Üretilmiş Katı' Eserleri ve Bu Eserler Hakkındaki Görüşleri

Sanatçı, klasik örnekleri ve tekniklerini çok iyi özümseyerek geliştirmiştir. Sanat hayatında çağdaş bakış açısı, bilgi birikimi, akademik çalışmaları, teknik bilgisi, hayal gücü ve renk dünyası ile harmanlayarak eserlerini meydana getirilmiştir. Çalışmalarının ilk ve en önemli özelliği, onları büyük ebatta çalışmış olmasıdır. Sanatçı burada dikkat edilmesi gereken unsurların, nitelik, kompozisyon, renk, denge, altın olan, biçim ve teknik özelliklerin olduğunu ifade etmiştir. Bütün bunları içeren büyük ebat çalışmaların ancak çağdaş Katı' eserleri içinde yer alabileceğini belirtmiştir. Bu bağlamda klasik eserlerinden bazı örnekler şunlardır:

İlkbahar

Eser, ilkbaharı canlandıran bir orman tasvirini ifade etmektedir. Minyatür ve Katı teknikleri ile harmanlanarak çalışılmıştır. Ağaçların altında ceylan, tavus kuşu ve çeşitli kuşlar minyatür tekniği ve ilkbahar çiçekleri, çiçek açmış ağaçlar, ilkbaharın müjdecisi, leylek yuvası ve yavruları kompozisyonda yer almıştır. Zemindeki ot, bitki ve çiçekleri kır görüntüsü başarı ile gerçekleştirilmiştir. Eserdeki tasvirlerinde, kırlık alan, çimen görüntüsünde, yoğun, üst üste katmanlarla ve değişik ve uyumlu renk armonisi ile ve bu katmanların arasından çıkan çiçeklerin yarattığı perspektif ile uyguladığı çalışmalar sanatçının katı' sanatına olan önemli katkılarından biridir. Bütün kağıtlar sanatçı tarafından boyanmıştır.

Şekil 3.2.1.1. Emel Nurhan OGAN'ın İlkbahar adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Hayal Ormanı

Eser, çerçeveli olarak 100x79 cm ölçülerindedir. Zeminde suluboya tekniği ile kayalar ve taşlar, kayalıklardan akan bir şelale ve altında bir gölet tasvir edilmiştir. Göletin içinde turnalar, ağaçların altında ceylanlar, tavus kuşu ve çeşitli kuşlar minyatür tekniği ile, altın ve suluboya ile tasvir edilmiştir. Eserde, zemindeki çimenlik alan zengin çalışma ve uygulama tekniği, renk zenginliği ve uyumu ile perspektif etkisi oluşturmaktadır. Ormandaki ağaç ve bitkilerin çeşitliliği ve yoğunluğu, zemindeki minyatür kompozisyon, çimenlik alan ve içindeki çiçeklerin yoğunluğu güçlü bir çalışma ile birlikte zorlu bir yapıştırma ve uygulama gerektirmiştir. Bütün kağıtlar sanatçı tarafından boyanmıştır.

Şekil 3.2.1.2. Emel Nurhan OGAN'ın Hayal Ormanı adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Sonbahar:

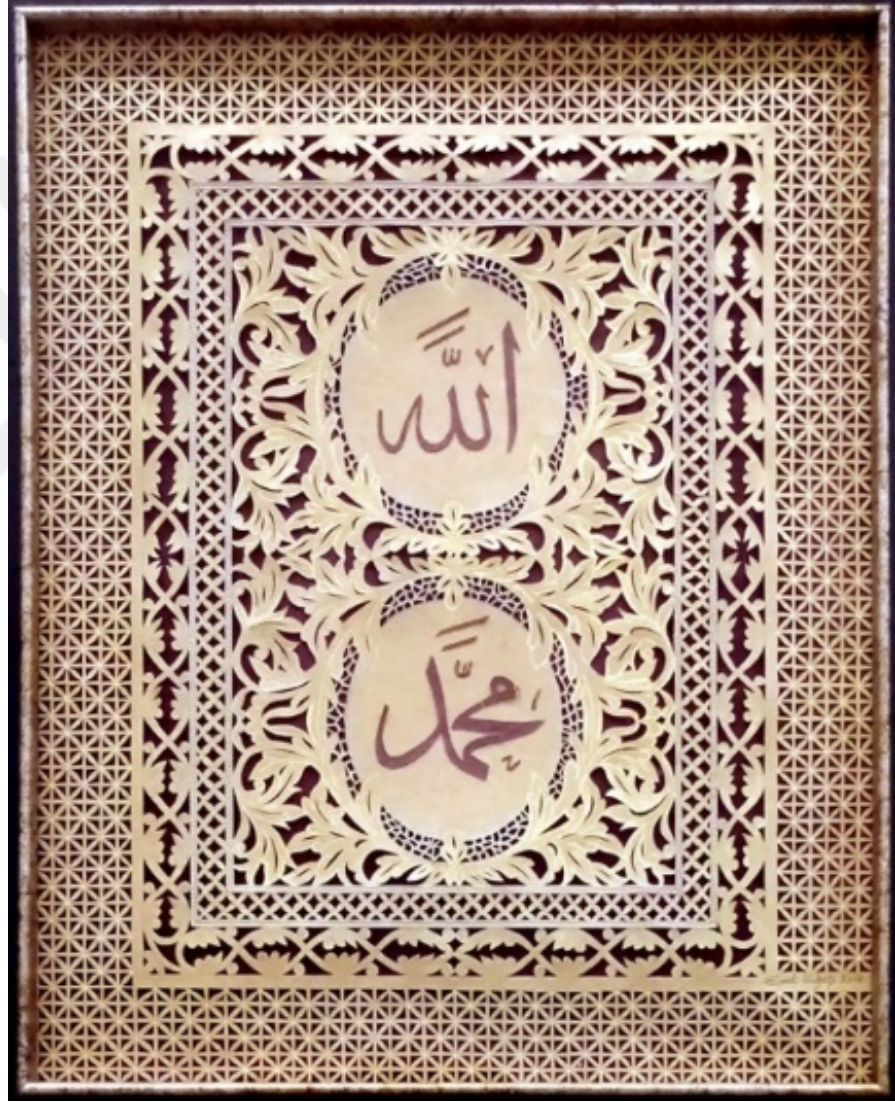
Çerçevesiz olarak 78,5x66 cm ebatındadır. Zemin rengi ve buradaki taşlar başarıyla uygulanmış olup, derinlik etkisi yaratmaktadır. Sonbahar renkleri ile gerçekleştirilmiş orman, ağaçlar, atlar, çalılar, taşlar, zemindeki yarı sararmış çimenlik alanı tasvir eden çalışma koleksiyonun önemli bir parçasıdır. Kompozisyonun alt,orta kısmında yer alan minyatür tekniği ile çalışılmış ceylanlar ve ağaç aralarında ve üstlerinde yer alan turkuaz ve mavi tonlarındaki kuşlar hoş bir kontrast oluşturmaktadır. Bütün kağıtlar sanatçı tarafından boyanmıştır.

Şekil 3.2.7.13. Emel Nurhan OGAN'ın Sonbahar adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Allah-Muhammed Lafzı

Eser, çerçevesi olarak 57x65 cm. ölçülerindedir. Eserde, rokoko tarzında bir desen içine yerleştirilmiş Allah ve Muhammed lafzı yer almaktadır. Yazılar Katı' tekniği ile kesilip, uygulanmışlardır. Rokoko zemin etrafında rokoko bordür yer almaktadır. Bordürün dış kısmı geometrik formda bir desen ile çerçevelenmiştir. Çalışılan kağıda başarı ile uygulanan boyama tekniği, kağıda metalik bir görüntü kazandırmıştır.

Şekil 3.2.1.3. Emel Nurhan OGAN'ın Allah-Muhammed Lafzı adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Yeşil Güvercin

Eserde, sanatçı tarihte uygulanmış, resim yazı ve müsenna yazı örneğini Katı' sanatına uygulamıştır. Yeşil Güvercin adlı eser bu çalışmalara bir örnektir. Zemin kağıdı sanatçının el yapımıdır.

Şekil 3.2.1.4. Emel Nurhan OGAN'ın Yeşil Güvercin adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

3.2.7. Emel Nurhan OGAN'ın Çağdaş Eserleri ve Bu Eserler Hakkındaki Görüşleri

Sanatçı, Katı' Sanatının içinde bulunduğu durumu ve günümüzde yapılan Katı' çalışmalarını, şu ifadeleri ile dile getirmektedir:

“Katı' sanatı günümüzde birçok uygulamaları, gelenekselci bakış açısının yeniliklere karşı çıkması ile zanaat'ten ileri gidememiştir. Birçok Katı' çalışanlar geçmişte yapılan örnekleri birebir taklit ederek, bir eserin bordürünü, diğer bir eserin vazosunu alıp birleştirmek sureti ile çalışmalar yapmışlardır. Yapılan eğer iyi işçiliğe sahipse zanaat olmaktan ileri gidememiştir. Ayrıca bugün yapılan çok önemli bir hata, çalışmaların lazer ile kesilerek hazırlanmasıdır. Japonların, çocuklarının el işi dersleri için yaptıkları çeşitli zimbalar ile çiçek, yaprak vb. motifleri kesip, kompozisyonu tarihten veya günümüzde özgün çalışan sanatçılardan alıp Katı' sanatının kötü örneklerini sergilemektedir”.

Emel Nurhan OGAN çalışmalarında özgün bir yaklaşımla, desen, motif, kompozisyonlarını, renklerini, farklı disiplinler gerektiren diğer sanat dalları harmanlanmış çalışmalarını, teknik bilgisi ile, ürettiği kağıtları ile, geliştirdiği yapıştırma teknikleri ile başarı ile birleştirmiştir. Konularını tarihten, doğadan, figürlerden, kültürümüzün önemli unsurlarından seçmektedir. Geliştirdiği teknikler nedeni ile Katı' çiçek, motif ve desenleri ezilmeden dik duruşlarını korumaktadır.

İstanbul, Anadolu ve Rumeli Hisarları

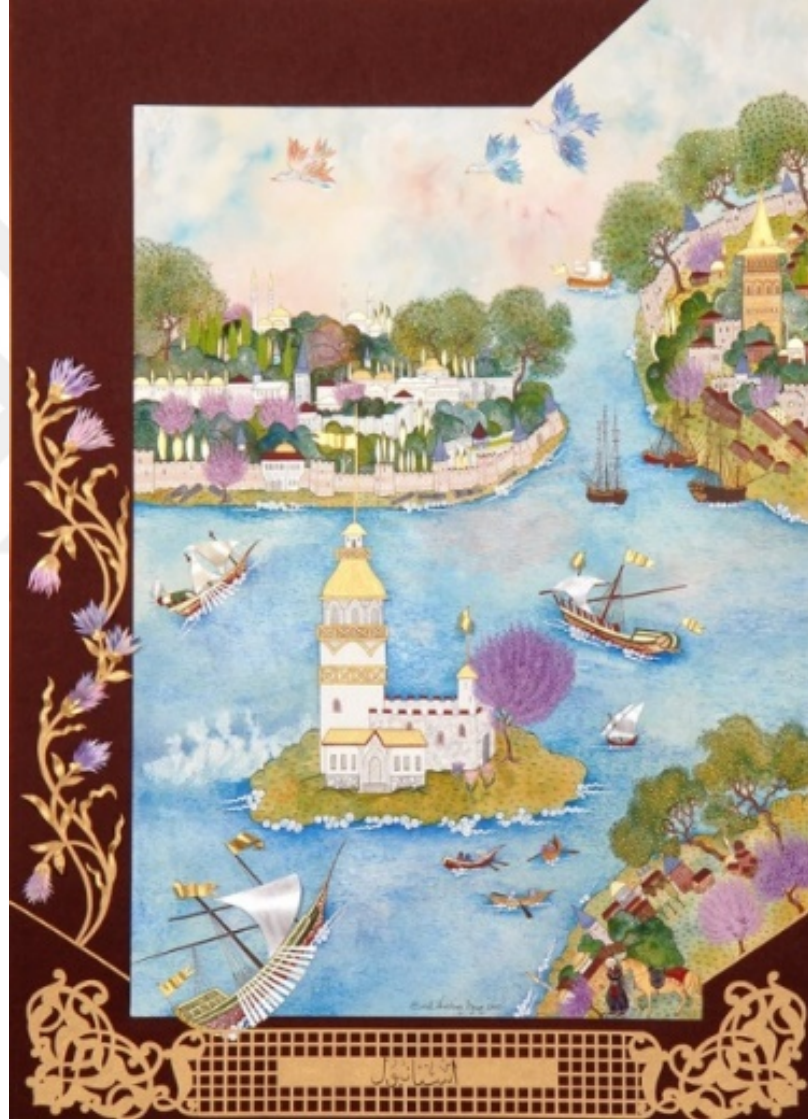
Eser, 59X72 cm ölçülerindedir. Sanatçı bu eserde suluboya tekniği ile minyatür ve katı' tekniklerini ustalıkla birleştirmiştir. İstanbul Boğazında yer alan Anadolu ve Rumeli Hisarları ile Küçüksu Kasrı, kompozisyonun merkezinde yer almıştır. Donanma gemileri, sultan kayığı ve espirili bir şekilde çerçevenin dışından ,resmin içine süzülen kuşlar esere hareketlilik kazandırmıştır. Burada uygulanan, İstanbul Boğazında sık rastlanan sedir ağaçları, teknik ve desen olarak, deniz ile ustalıkla birleşen gökyüzü tasviride yine teknik olarak, sanatçının minyatür sanatına yaptığı katkılar olarak göze çarpmaktadır.

Şekil 3.2.7.1. Emel Nurhan OGAN'ın İstanbul,Anadolu ve Rumeli Hisarları adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

İstanbul Kız Kulesi

Eser, 59X72 cm ölçülerindedir. Sanatçı bu eserde Üsküdar'dan kız kulesine bakmış, arkada Topkapı sarayı ve Galata Kulesini tasvir etmiştir. Burada suluboya, minyatür ve katı' teknikleri bir arada kullanılmıştır. Donanma, Galata Rıhtımına mal taşıyan ticari gemiler ve Üsküdar açıklarındaki gezinti tekneleri ve süzülen kuşlar, esere hareketlilik katmaktadır. Bu eserde, İstanbul'da bolca bulunan sedir ağaçları ve erguvanları sanatçı kendisine has tekniklerle betimlemiştir.

Şekil 3.2.7.2. Emel Nurhan OGAN'ın İstanbul Kız Kulesi adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Kır Çiçekleri

Eser, 65x78 cm ölçülerindedir. Kır çiçekleri adlı eser, vazonun üzerindeki tezhipli bölüm ağız kısmındaki ve altta yer alan çanağın üst kısmındaki kıvrımlar ile dikkatleri çekmektedir. Bu kısımlar son derece ustalıkla üst üste gelmiş katmanlardan oluşmuştur. Vazonun içindeki lale, karanfil, sıklamen ve yapraklar sanatçının kendine özgü renk, teknik ve desenleri ile farklılık yaratmıştır. İlk kez büyük ebat çalışılan Kır çiçekleri bu alanda da öncü olmuştur.

Şekil 3.2.7.3.Emel Nurhan OGAN'ın Kır Çiçekleri adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Karagöz Hacivat Ve Bursa

Eser, 90x71 cm ölçülerindedir. Sanatçı bu eserde de suluboya, Minyatür ve Katı sanatlarını bir arada kullanılmıştır. Minyatürü büyük boyuta taşımıştır. Uludağ; üzerinde; köyler, yamacında Bursa ve ön planda Karagöz ve Hacivat betimlenmiştir. Avlanan Şehzadeler, Kapalı çarşıdaki satıcılar, çerçevenin dışından resmin içine girmeye çalışan kuşlar hareketlilik katmıştır.

Şekil 3.2.7.4. Emel Nurhan OGAN'ın Karagöz ve Hacivat adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Sögüt Altında

Karakalem tekniği ile minyatür figür ve söğüt ağacı kompozisyonu otoritelerce çok başarılı bulunmuştur. Karakalem tekniğindeki tonlar kullanılarak yapılan Katı' çalışması, kullanılan malzemenin inceliği ile dikkat çekmektedir. Karakalem tekniğinin bütün ustalığının, minyatür sanatına taşıdığına dikkat çeken otoriteler, sanatta çağdaşlaşmanın örneği olduğunu belirtmiştir.

Şekil 3.2.7.5. Emel Nurhan OGAN'ın Sögüt Altında adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Dinlenen Sultan

Sanatçının birçok eserinde olduğu gibi el yapımı kağıtlar kullanılan çalışmada, bej, gri, krem, kahverengi ve gri tonları kullanılmıştır. Karakalem tekniği, çok başarılı bir üslupla Minyatür Sanatına uygulanmıştır. Figürün kıyafetinin üzerindeki desen, inceliği ile öne çıkmaktadır. Katı sanatı bu kompozisyonda ,renk uyumu ve yeni çiçek tasarımları ile öne çıkmıştır. Eser ölçüleri;76x62 cm'dir.

Şekil 3.2.7.6.Emel Nurhan OGAN'ın Dinlenen Sultan adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Kırmızı

Çağdaş tasarımı ,incelikli işçiliği, kompozisyonu hareketlendiren kıvrık dal ve yaprakları ile otoritelerce olağanüstü olarak nitelendirilmiştir. Yaprak deseni, dantel gibi işlenerek yalın kat Katı'nın en güzel örneklerinden biri olmuştur. Katlı çiçek ve yapraklar, içlerinde yer alan inci taneleri ile el yapımı kırmızı zemin üzerinde mükemmel bir kontrast oluşturmuşlardır. Eser Ölçüleri:83x67 cm'dir.

Şekil 3.2.7.7. Emel Nurhan OGAN'ın Kırmızı adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Sonbahar Yaprakları

Çağdaş tasarımı ile öne çıkan diğer bir çalışma “Sonbahar Yaprakları” adlı eserdir. Altın, bakır, bronz tonlarında birçok yaprak formu, dantel gibi oyularak, yalın kat Katı’ nın önemli çalışmalarından biri olmuştur. Eserde kullanılan bütün kağıtlar ve zemin renkleri sanatçının çalışmasıdır. Katlı çiçeklerin oluşturduğu, oval formlu bir bordürün içinde Kız Kulesi ve gemiler altın ile Minyatür olarak çalışılmıştır. Oval bordürün etrafına, yapraklar yerleştirilmiştir. Eser, otoriterlerce, Katı’ Sanatı ve minyatür sanatını ustalıkla birleştiren çağdaş bir yorum olarak nitelendirilmiştir.

Şekil 3.2.7.8. Emel Nurhan OGAN'ın Sonbahar Yaprakları adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Kalkedon Çiçekçisi

Sanatçı bu kez, karakalem tekniği ile yapılmış bir Kadıköy betimlemesi ile fon oluşturulmuştur. Üzerinde Minyatür tekniği ile bir Osmanlı sokak çiçekçisi yer almıştır. Çiçekçinin sırtında taşıdığı ve elinde tuttuğu sepette, çeşitli çiçekler yer almıştır. Sepet ve çiçekler Katı' çalışmalarınıdır. Otoritelerce çağdaş yorumu dikkat çekici olarak yorumlanmıştır.

Şekil 3.2.7.9. Emel Nurhan OGAN'ın Kalkedon Çiçekçisi adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Bereket Boynuzu

Çeşitli ulusların bereket sembolleri içinde yer alan “Bereket Boynuzu” teması sanatçının bakış açısı ile özgün bir şekilde değerlendirilmiştir. Yer aldığı sergilerde çağdaş bakış açısı ile yorumlanmıştır. Eser yer aldığı sergilerde, çağdaş bakış açısının Katı’ sanatına üstün bir yansıması olarak nitelendirilmiştir. Eserin bütünü Katı’ ile çalışılmıştır. Kompozisyonun ahengi, renklerin armonisi, çiçek ve bitkilerin ustaca bir araya getirilmesi çok çarpıcı bulunmuştur. Kuşların betimlenmesinde ki ustalık ve incelik eseri bütünlemiştir. Katlı çiçek uygulamalarının ve kuşların canlılık ve diri görünüşleri, sanatçının özel teknikleri sayesinde Katı’ sanatına katkı olarak değerlendirilmiştir. Çiçeklerin yer yer ortalarına yerleştirilen taşlar, yerinde kullanımı ile kompozisyona katkı sağlamıştır. Eser Ölçüleri;69x56 cm’dir.

Şekil 3.2.7.10. Emel Nurhan OGAN'ın Bereket Boynuzu adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Elif

Sanatçının Elif adlı eseri, altın ,bakır, bronz tonları ile ve kompozisyonun zenginliği ile yer aldığı sergilerde çağdaş ve üstün bir yorum olarak nitelendirilmiştir. Eserin etrafındaki bitki, çiçek, ceylan ve kuşlardan oluşan grift kompozisyon, ortadaki dantel gibi kesilmiş dikdörtgen form ve üzerindeki kontrast elif ile başarılı bir şekilde birleşmiştir. Zemininde el yapımı kağıt kullanılan kompozisyon, Katı' sanatının önemli çağdaş yapıtları arasında yer almıştır. Eser ölçüleri,62x52 cm'dir.

Şekil 3.2.7.11. Emel Nurhan OGAN'ın Elif adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Galata Çiçekçisi

Emel Nurhan OGAN bu eserin zemininde Galata semtini gösteren bir karakalem çalışması yapmıştır. Bu fon üzerinde Minyatür ile çalışılmış bir Osmanlı sokak çiçekçisi yer almıştır. Çiçekçinin başının üzerinde ve elinde taşıdığı sepet ve içindeki çiçekler ve satıcının para kesesi Katı' çalışmalarıdır. Farklı disiplinler gerektiren sanat dallarının ustalıkla yorumlanması olarak nitelendirilmiştir. Eser ölçüleri;62x52 cm'dir.

Şekil 3.2.7.12. Emel Nurhan OGAN'ın Galata Çiçekçisi adlı Katı' Eseri (Emel Nurhan OGAN Arşivi).

3.3. Emel Nurhan OGAN'ın Çağrıldığı Bilimsel Toplantılar

- Orhan Kemal İl Halk Kütüphanesi(İstanbul)Seminerleri
- Güney Kore/İngiltere ve Çeşitli Arap Ülkeleri (Irak/Yemen)Kültür Programı Kapsamında Gelen Öğrencilerle Söyleşi Ve Seminerler.
- Emel OGAN Sanat Atölyesinde,öğrenci ve sanatseverlere seminer ve söyleşiler.
- Dolmabahçe Sarayı Sanat Galerisinde Seminer ve Söyleşiler.
- Türk İslam Sanatları İhtisas Merkezinde birçok seminer ve söyleşi

3.4. Çalışmalarının Yer Aldığı Yayınlar ve Kitaplar

- Yeditepe Bienali/Çiçeğin Her hali
- Maziden Atiye 70 Sanatçı
- 60 Usta 60 Eser
- Ustalarla Buluşma
- Türkiye'nin Ustaları/Kültür ve Turizm Bakanlığı
- Beyoğlu/Beyoğlu belediyesi
- Bugünün Ustaları/Geleneksel Türk sanatları /2010 Avrupa Kültür
- İstanbul'un Yüzü / Klasik Türk Sanatları Vakfı
- İstanbul Minyatürleri / Klasik Türk Sanatları Vakfı
- Anadolu Klasik Sanatları/81 İlde 81 Sergi/Bursa
- TV NET Röportajı
- Kafe Sanat/TV Çekimi/İnternet Yayını
- TRT 1 Sanat Sokağı/TV Çekimi

-Ürdün/İrak/Çeşitli Arap Ülkeleri TV Yayınları

-“Piri Reisin İzinde” Sergisi/Çanakkale Valiliği

Dergi

-El Sanatları Dergisi/İBB

-Diyanet/Aylık Dergi/Kasım 2013

Katalog

-T.C Kültür Bakanlığı Kataloğu 13.

-T.C Kültür Bakanlığı Kataloğu 12.

Kitap

-Anadolu Türk ve İslam Sanatı/Mustafa Bektaşoğlu /DİB Yayınları

Gazete

-Cumhuriyet/Hürriyet Paris/Safranbolu Yerel Gazete/Başkent Gazetesi/Barış Gazetesi

-Bunların yanında çok sayıda katalog ve yerel gazeteler.

3.5. Basında Emel Nurhan OGAN

Çok sayıda gazete ,dergi ,internet ve bazı TV. yayınlarında yer almıştır. Bunlardan bazıları;

-TRT 1 Sanat Sokağı TV Kültür Programı

-TV NET Röportaj

-Kale Sanat TV Çekimi ve Radyo, İnternet Programı

-Ürdün, Irak ve Çeşitli Arap Ülkelerinde TV Kültür Programları

-Hürriyet Gazetesi Paris Baskısı

-Cumhuriyet Gazetesi

-Çeşitli yerel gazete ve internet yayınları

-Safranbolu Yerel Gazetesi

-Güney Kore /İngiltere kültür gezisi kapsamında gelen heyetlerle TV. çekimleri

-Başkent Gazetesi/Barış Gazetesi/A.A. çekim ve röportajları

Şekil 3.5.1. Basında Emel Nurhan OGAN(Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.5.2. Basında Emel Nurhan OGAN(Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Emel Ogan ve Atölye Gurubu Öğrencileri Ayla Sayıtoğlu, Fıtnat Coskuner, Gülnur Bayraktar, hemşehrimiz H. Nisrin Sahin, Nükhet Yokay, Oya Horoz'un organize ettiği Kültür Minyatür Sergisi yarın saat 16.00'da çok sayıda davetlinin katılacağı törenle açılacak.

Güzel sanatlar alanında öncülü yeri olan Kültür Sanatları Okulu'nun öğrencileri, yeni nesillere tanıtmaları ve sevdirilmesi amacıyla "Emel Ogan ve Atölye Gurubunun" organize ettiği "Kültür Minyatür Sergisi"nin törenle açılışı yarın TC Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü Ankara Vakıf Eserleri Müzesi'nde yapılacak. Hemşehrimiz H. Nisrin Sahin'in de eserlerinin sergileyeceği 12 Kasım tarihine kadar açık kalacak.

Emel Ogan ve Atölye Gurubu Öğrencileri Ayla Sayıtoğlu, Fıtnat Coskuner, Gülnur Bayraktar, H. Nisrin Sahin, Nükhet Yokay, Oya Horoz'un organize ettiği Kültür Minyatür Sergisi yarın saat 16.00'da çok sayıda davetlinin katılacağı törenle açılacak.

Kültür sanatları

Osmanlı'ya geldi. Kanuni Sultan Süleyman, Fatih Sultan Mehmet, Yavuz Sultan Selim ve Sultan II. Bayezit dönemlerinde, padişahların sanatına ve kütüphanelerine verdikleri değer sayesinde sergisi sanatlar büyük önem kazandı. Böylece Kültür Sanatları Dalı'nda birer sanat dalı haline gelen Türk sanatları, günümüzde de büyük önem taşıyor. Kültür Sanatları Dalı'nda birer sanat dalı haline gelen Türk sanatları, günümüzde de büyük önem taşıyor. Kültür Sanatları Dalı'nda birer sanat dalı haline gelen Türk sanatları, günümüzde de büyük önem taşıyor.

Hemşehrimiz H. Nisrin Sahin'in de eserlerinin sergileyeceği 12 Kasım tarihine kadar açık kalacak.

Bilgi birliğinin "Emel Ogan Sanat Evi" adı ve "Tarihî Yarınlar" adıyla, Türk İslam Sanatları Binası'nda, 2009-2010 yıllarında İsmail Hakkı Karatekin'in emriyle yapılmış bir sergi. Emel Ogan'ın sanatına katkıları için 2009 yılında birer ödül almıştı. Emel Ogan'ın sanatına katkıları için 2009 yılında birer ödül almıştı. Emel Ogan'ın sanatına katkıları için 2009 yılında birer ödül almıştı.

Şekil 3.5.3. Basında Emel Nurhan OGAN(Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Yeni Ustalık

Festivallerde yer alan ödüllü filmleri gösteriyor. Berlin arasında Michael Haneke'nin 'Amour', Cannes ve Berlin film festivallerinden süpriz yönetmenler ve isimler olacak. Türkiye sinemasından 'Bahman Sev', 'Zerre', 'Şimdi ki Zaman' ve 'Lal Gece' gibi öne çıkan örnekleri de gösteriyor.

Alfis yine Belic Ak'tan

Gezi Festivali'nin ikinci yılından beri hazırlayan Belic Ak, bu yıl da festivali yine başlatıyor. Festival duyuruları, program, filmler ve etkinlikler hakkında www.gezifestival.org internet sitesinden detaylı bilgi alınabilir.

Ravi Çelik **Zeki Demirkubuz**

KATI' SANATI başkentte can buldu

Emel Ogan'ın, geleneksel Türk sanatlarından katı, minyatür ve tezhip örneklerinden oluşan sergisi başkentlerin beğenilerine sunuldu. Emel Ogan ve atölye gurubu öğrencilerinin düzenlediği 'Kati' Minyatür ve Tezhip Sergisi', Ankara Vakıf Eserleri Müzesi'nde açık.

'İLEV Sonbahar'nda bir araya geldi

akülüleri İLEV'in düzenlediği etkinlikte eski Ankara Üniversitesi Rektörü Cemal Taşoğlu, gazeteci-yazar Şükrü Koçuköğür, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı Rükent Öztürk, Milliyet Gazetesi Ankara Haber Müdürü Serpil Çevikcan, Hürriyet Gazetesi Ombudsmanı Faruk Bıldırıcı, NTV Haber Müdürü Uğur Şefkat'in yanı sıra 160 mezun katıldı. Etkinlikte mezunlarının 25'inci yılını doldurularına plaket verildi, 40'inci yılını doldurularına ise '40'inci habire'ni özel kahve fincanları taktim edildi. Mezunlar, plaket töreninin ardından sanatçıların çalıştığı parklarla gece boyunca doğaya eğlendiler. **■ GİZEM KARAKOÇ**

Figen Rutkay'dan 26. resim sergisi

Bugüne kadar, ikisi yurtdışında olmak üzere çeşitli illerde kişisel sergileri açan ressam Figen Rutkay, 26. sergisini Medya Sanat Galerisi'nde açtı. 21 Kasım'a kadar açık kalacak olan sergide ressam Figen Rutkay doğada var olan güzellikleri tuvallerine en ince ayrıntılarıyla yansıtıyor. Rutkay, çoğunlukla gelinlik ve papyatya tablolarıyla tanınan eski Türk evleri, Karadeniz'in karakteristik köy ve yayla evlerini çalışmalarında ön plana çıkarıyor. Yalın Güneş, Kayhan Keskin, ve Sabri Akca gibi hocalarının atölyelerinde pastel ve yağlı boya çalışmalar yapan Figen Rutkay, 1994 yılında Türkiye İş Bankası Mevzuatı Sanat Galerisi'nde açtığı ilk resim sergisini çeşitli sınırlarla yaparak bugüne geldi.

KATI' SANATI başkentte can buldu

Emel Ogan'ın, geleneksel Türk sanatlarından katı, minyatür ve tezhip örneklerinden oluşan sergisi başkentlerin beğenilerine sunuldu. Emel Ogan ve atölye gurubu öğrencilerinin düzenlediği 'Kati' Minyatür ve Tezhip Sergisi', Ankara Vakıf Eserleri Müzesi'nde açık.

Açılışa katılan Ankara Vakıflar Genel Müdür Yardımcısı Burhan Ersoy, sergilerin emsallerini emek ve göç manâsını taşıdığını belirterek, "Biz kez bu kadar ılgın oluyuz, kabaklık bir sergi açıyoruz" dedi. Ersoy, müzede bir kez katı sergisinin sergilenmesi beğenilerine sunulması açısından da önemli olduğunu söyledi. 12 yıldır profesyonel olarak katı sanatını ırgı eden Emel Ogan, öğrencilerinin de katkı sağladığı sergide katı ve minyatürden oluşan 70 esere yer verdi.

Ogan, katı sanatının 16. yüzyıl Osmanlı Dönemi'nde tebliğinin sorularını en önemli sanat olduğunu, ancak son iki yüzyılda baştan beri terk edilmiş olduğunu ifade etti. Katı'nın uygun denizi uygun kağıt veya çok incelikli deriden kesilip başka bir zeminle yapıştırılarak yapılan minyatür ve çok dikkat isteyen bir sanat dalı olduğunu söyleyen Ogan, geleneksel Türk sanatlarına gönül verdiğini vurguladı. Ogan bugün 40 civarında öğrencisiyle unutulmaya yüz tutmuş sanatı temsil eden birer hâlede çok çalıştığını ve Türk sanatına yeni eserler kazandırmayı sürdüreceğini söyledi.

Ankara Vakıf Eserleri Müzesi'ndeki 'Kati', Minyatür ve Tezhip Sergisi', 12 Kasım'a kadar sergisi olarak görülebilir. **■ ANKARA AA**

Şekil 3.5.4. Basında Emel Nurhan OGAN(Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.5.5. Basında Emel Nurhan OGAN(Emel Nurhan OGAN Arşivi).

Şekil 3.5.6. Basında Emel Nurhan OGAN(Emel Nurhan OGAN Arşivi).

SONUÇ ve ÖNERİLER

Hızla değişmekte olan dünyada ilerleyen zaman içerisinde meydana gelen değişimler, toplumları ve sahip oldukları kültürleri etkilemektedir. Bu değişim süreci içerisinde toplumun, kültür ve sanatlarına olan ilgileri giderek azalmaktadır. Türk toplumunun sahip olduğu Geleneksel Türk El Sanatlarında da değişim kendini göstermektedir. Bu çalışmada, Katı' sanatı, günümüzdeki Katı' sanatının çağdaş yorumcularından Emel Nurhan OGAN ve eserleri incelenmiş, var olan eserleri ortaya konularak Katı ' Sanatının yaşatılmasına katkı sağlamak amaçlanmıştır. Yok olmaya yüz tutmuş Katı' sanatı hakkında var olan kaynaklara ulaşmak oldukça güçtür. Katı' Sanatı hakkında çok az sayıda yazılı kaynak mevcuttur. Bu çalışma ile günümüzde Katı' sanatı ile uğraşan sanatçılardan Emel Nurhan OGAN'ın çağdaş yorumları, ortaya koydukları eserler, kullandıkları yöntem ve teknikler, sanata olan katkıları değerlendirilerek alanda bir belgeleme çalışması yapılmıştır.

Emel Nurhan OGAN' ın Katı' eserlerindeki üslubu incelendiğinde, geleneksel Türk ve İslam Sanatları tekniklerini, modern bir bakış açısı ile birleştirerek eserlerine yansıtma olduğu gözlenmektedir. Geleneksel katı' anlayışının yanında Emel Nurhan OGAN, sanat eğitimi alıp, uzmanlaşan her sanatçının yeniliklere açık olmasını savunmuştur. Eserlerinde bu fikrini uygulamaya geçirmiştir. Katı' alanında çıkardığı eserlerinde karakalem tekniğini ustaca kullanmıştır. Ayrıca karakalem yanında minyatür ve suluboya tekniklerini birlikte ve ayrı ayrı kullandığı eserleri mevcuttur. Daha önce bu alanda denenmemiş bir yöntemle renkli kağıt üzerine desen çizimi yaparak ve desenleri kendine has bir dokunuşla yorumlaması Katı' sanatı alanına yeni bir bakış açısı getirmiştir. Emel Nurhan OGAN; Kâti' çalışmalarına minyatür, suluboya ve karakalem tekniğini ustaca uygulayarak, ayrı ayrı eserleri mevcut olduğu gibi, birlikte uyguladığı eserleri de bulanmaktadır. Kâti' eserlerinde, suluboya ve minyatür tekniklerini başarı ile uyguladığı görülen sanatçı, kâti' çalışmalarına minyatür, suluboya ve karakalem tekniğini ustaca uygulayarak, kâti' sanatçıları arasında kendine has üslubuyla öne çıkmaktadır. Eserlerinde renk, ışık, alan, derinlik ve kompozisyon bilgisini eserlerinde rahatlıkla hissetmek mümkündür. Emel N. OGAN' ın kâti' çalışmalarında renk kullanımı, görsel zenginlik ve kendine has tarzı onu çağdaşlarından ayıran en belirgin özelliği olarak göze çarpmaktadır. Doğal kağıtların yanı sıra üretim kağıtlar da kullanan sanatçı, boyama tekniklerinde doğal yöntemlerle beraber gelişmiş yöntemleri de kullanmakta yine sanatçıya has üsluptandır.

Sonuç olarak üslup noktasında, bu çalışmada incelenen sanatçılardan Emel Nurhan OGAN eserlerinde geleneksel yöntemlere sahip çıkmış, eserlerdeki orijinalliği itina ile vurgulamış, sadık kalmıştır. Öte yandan, geleneksel katı' anlayışının yanında sanat eğitimi alıp, uzmanlaşan her sanatçının yeniliklere açık olmasını savunmuştur. Eserlerinde bu fikri uygulamaya geçirmiş oldukları gözlenmektedir. Çalışmada yer alan sanatçı Emel Nurhan OGAN Sanatevin'de halen sanat çalışmalarına ve ders vermeye devam etmektedir. OGAN, ister geleneksel üslupta olsun, ister kendi özgün üslubu doğrultusunda kattığı farklılıklarla olsun, Katı' sanatını geleceğe taşımak adına çok değerli eserler vermiştir.

Türkiye'de gerek özel gerek ise resmi kurumlarca geleneksel Türk el sanatları eğitimi veren kurumlar mevcuttur. Öte yandan bu kurumlar son derece az sayıda kısıtlı imkanlar ile sınırlı sayıda insana hitap etmektedir. Toplumlara ayakta tutan, onları var eden kültürleridir. Değişen dünya ekseninde Kültürün yaşatılması adına geleneksel Türk El Sanatlarının farkındalığını artıracak akademik ve eğitimsel çalışmaların zaruri olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Anonim, (2002). *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* 25.cilt, İstanbul.

Arıtan A. S. (1993). “Ciltçilik” mad., *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul.

Arseven, C. E. (1947). “ Erkek ve dişi motifler” mad. , *Sanat ansiklopedisi II*. İstanbul.

Atasoy, N.(2011). *Hasbahçe*, Aygaz-Koç Yay., Auspices of the Turkish Ministry of Culture and Tourism. İstanbul.

Çağman, F. (1990). *L'art Du Papier Decoupe, Soliman Le Manifigie*. Paris.

Çağman, F. (2014). *Osmanlı Dünyasında Kağıt Oyma Sanatı ve Sanatçıları*. Mas Matbaacılık San. Ve Tic. A.Ş. İstanbul.

Çetintaş, V. (2006). *Külliyat-ı Divan-ı Selim Adlı Eser İçerisinde Yer Alan Katı*’. İstanbul.

Çığ, K.(1958). “*Türk Oymacıları (Katığları) ve Eserleri*”, Yıllık Araştır. Dergisi, Ankara Üni. İlah. Fak. Türk ve İslam Sanatları Tarihi Enstitüsü. Ajans-Türk Matbaası, Ankara.

Çığ, K. (1971). *Türk Kitap Kapları*. İstanbul: Doğan Kardeş Matbaacılık Sanayii A.Ş. Basımevi. Ankara.

Derman, U. (1974). Benzeri Olmayan Bir Sanat Albümü Gazneli Mahmud Mecmuası. *Türkiye 'miz, Kültür Sanat Dergisi*, Yıl. 5, Sayı. 14. İstanbul.

Develioğlu, F.(1970). “ Katı” mad. , *Osmanlıca Türkçe ansiklopedik Lugat*. İstanbul.

Diyarbakirli, N. (1972). *Hun Sanatı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi. Eylül Üniversite Yayınları, İzmir.

Feher, G. (1974). Macar Milli Müzesinde Bir Osmanlı Kaftanı. *Türkiye'miz, Kültür Sanat Dergisi*, Yıl 5.

Küççük, Z. (2015). *Katı' Sanatı Öğretim Modülünün Oluşturulması*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kültür Yay. Ankara.

Mesara G., Kazancıgil A. (2010). Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver Türk Süsleme Sanatları 2. İşaret Yay. İstanbul.

Mesara, G. (1998) 2. Baskı. *Türk Sanatında İnce Kâğıt Oymacılığı (Katı')*. Ankara.

Mesara, G. (2004). *Türk Sanatında ince Kâğıt Oymacılığı*. Sanat Dizisi: 35. T. İş. B. İstanbul.

Morçay, S. (2014). *Türk sanatında katı'* Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Geleneksel Türk Sanatları (Tezhip) Anasanat Dalı.(Yüksek Lisans Tezi) İstanbul.

Ovalıoğlu, İ. (2007). *Arşivin Rengi Osmanlı Belgelerinde Ebru ve Etiket*. İstanbul.

Özen, M. E. (1985). *Yazma Kitap Sanatları Sözlüğü*. İ.Ü. Fen Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Prof. Dr. Nazım Terzioğlu Basım Atölyesi. İstanbul.

Özsayiner, Z. C. (1995). *Katı' Hatlar*. Türkiyemiz Dergisi. sayı 76, İstanbul.

Renda G. (2000). "Nakkaşların Fırçasından Boğaziçi", *P Dünya Sanatı Dergisi*, sy. 19, Güz 2000, İstanbul.

- Rogers, J.M. (1995). *Empire of the Sultans - Ottoman Art from the Collection of Nasser D. Khalili*. London: Nour Foundation in association with Azimuth Editions. London.
- Sami Ş. (2012). *Kamus-ı Türkî, "Kati" mad.*, İdeal Kültür Yay. Esen Ofset Matbaacılık/ 12676. İstanbul.
- Sevim, M. (2018). *Osmanlı 'da Kati' Sanatı ve Günümüz Sanatçılarında Yansımaları, Örnek çalışma*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Sözen , M. (1992). *Arts In The Age Of Sinan*. (2. Basım). Prepared under the Tarih Kurumu Basımevi. Ankara.
- Türkoğlu, M. N. (2011). *Türk Kati' Sanatı ve Sanatçılarından Örnekler*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Ankara.
- Ünver, A. S. , Mesara, G. (1980). *Türk İnce Oyma Sanatı "Kat'ı"*. Ankara.
- Ünver, S. ve Mesara, G.(1998). *Türk Sanatında İnce Kağıt Oymacılığı*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. Minpa Basımevi. Ankara.
- Yaman, B. (2008). *Osmanlı Saray Sanatkarları 18.yüzyılda Ehl-i Hıref*. Tarih Vakfı Yay. İstanbul.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, Soyadı : Satiye KÖYLÜ

Yabancı Dili : İngilizce

Taranmış
Fotoğraf (isteğe bağlı)

Eğitim Durumu

Lisans : Selçuk Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi, Yiyecek İçecek Hizmetleri Bölümü

Mesleki Deneyim

Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı, Amasya ili ve Kırşehir illerinde orta, lise düzeylerindeki okullarda öğretmenlik.

Ulusal düzeyde yurt dışı ve yurt içi projeler.

Satranç Antrenörlüğü

Yiyecek İçecek Hizmetleri Usta Öğreticiliği

Çok sayıda Hizmetiçi Eğitimi.

Halen Teknik ve mesleki Anadolu Lisesi Turizm ve Otelcilik bölümünde Pansiyon Müdürü